

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครู
ในวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว
สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

พระสุกิจ มีกุล

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

Opinions of Students toward the Use of Instructional Media by
Teachers in Buddhism Course at Primary Level in
Wat Lat Bua Khao School under Saphan Sung District Office,
Bangkok Metropolitan Administration

Phra Sukit Meekul

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Technology and Communications

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชา พระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร
ชื่อและนามสกุล	พระสุกิจ มีกุล
แขนงวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา โตโพธิ์ไทย)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถนพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชา
พระพุทธศาสนาระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัด
สำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

ผู้ศึกษา พระสุกิจ มีกุล **รหัสนักศึกษา** 2572700462

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์ **ปีการศึกษา** 2558

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนาระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 200 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยโดยภาพรวม ปรากฏว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าครูมีการใช้สื่อการสอน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครู พบว่า (1) วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น เนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องชาดกที่ครูใช้สื่อการสอนมาก (2) ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ใช้หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สื่อโสตทัศนศึกษาของจริง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ใช้วีดิทัศน์ สื่ออุปกรณ์ใช้คอมพิวเตอร์ และสื่อวิธีการใช้การสอนนอกสถานที่ (3) คุณภาพของสื่อการสอนที่มีคุณภาพมากกว่าสื่อประเภทอื่น คือ สื่อโสตทัศนศึกษา (4) ขั้นตอนการใช้สื่อการสอนมี 3 ขั้น คือ ขั้นก่อนการใช้มีการจัดเตรียมห้องเรียนและที่นั่งเรียนสำหรับนักเรียน ขั้นระหว่างการใช้ครูมีการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในสื่อการสอน ขั้นหลังการใช้ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการสอน (5) ประโยชน์การใช้สื่อการสอนช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และ (6) ปัญหาการใช้สื่อการสอนครูใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย

คำสำคัญ การใช้ สื่อการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ประถมศึกษา

Independent Study title: Opinions of Students toward the Use of Instructional Media by Teachers in Buddhism Course at Primary Level in Wat Lat Bua Khao School under Saphan Sung District Office, Bangkok Metropolitan Administration

Author: Phra Sukit Meekul; **ID:** 2572700462;

Degree: Master of Education (Educational Technology and Communications);

Independent Study advisor: Dr. Wasana Taweekulasap, Associate Professor;

Academic year: 2015

Abstract

The purpose of this study was to investigate the use of instructional media by teachers in the Buddhism Course at the primary level in War Lat Bua Khao School under Saphan Sung District Office, Bangkok Metropolitan Administration.

The research population comprised 200 students at Prathom Suksa IV – VI levels of Wat Lat Bua Khao School under Saphan Sung District Office, Bangkok Metropolitan Administration during the second semester of the 2015 academic year. The research instrument was a questionnaire on student's opinions toward the use of instructional media by teachers in the Buddhism Course. Statistics employed for data analysis were the mean and standard deviation.

Research findings showed that students had opinions that the overall use of instructional media by teachers in the Buddhism Course was at the high level. When specific aspects of the use were considered, it was found that the use in every aspect was at the high level. The item with the highest rating mean in each aspect was specified as follows: (1) in the aspect of objectives for using instructional media, the item was that to enable students to learn the Buddhism Course content of Jataka more easily; (2) in the aspect of types of instructional media being used, the item for the printed media was that on textbooks for the Social Studies, Religion and Culture Learning Area; the item for the audio-visual media was that on real objects; the item for the electronic media was that on videos on examples of disciples of the Lord Buddha; the item for the method media was that on instruction via fieldtrips; and the item for the tools/equipment media was that on computers; (3) in the aspect of quality of instructional media, the item was that on quality of audio-visual media; (4) in the aspect of the steps of using instructional media, the item for the preparation step was that on the preparation of the classroom and seats for students; the item for the step of using the media in the teaching process was that on the teachers summarizing of the contents before using the media; the item for the post-using step was that on the teachers allowing students to express their opinions concerning the media being used in the instruction; (5) in the aspect of benefits of using instructional media, the item was that on the media helping students to participate in instructional activities; and (6) in the aspect of problems concerning the use of instructional media, the item was that on the teachers not using diversified types of instructional media.

Keywords: Instructional media, Buddhism Course, Prathom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จจากความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิจัยครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเจริญพรขอบคุณและขออนุโมทนา รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์ เป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร ขอบขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านการประเมินแบบสอบถามทุกท่านที่ให้คำแนะนำ อันมีรายนามดังนี้ รองศาสตราจารย์ นवलเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม (ด้านวัดและประเมินผล) รองศาสตราจารย์ สาธิต วิมลคุณารักษ์ (ด้านเทคโนโลยีการศึกษา) และอาจารย์ ดร. วชิระ พรหมวงศ์ (ด้านเนื้อหา) ที่เสียสละเวลาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและให้คำแนะนำจนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอเจริญพร ขอบขอบคุณผู้บริหาร และคณะครูโรงเรียนวัดลาดบัวขาว กรุงเทพมหานคร ที่อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการดำเนินการการวิจัยเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ คณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

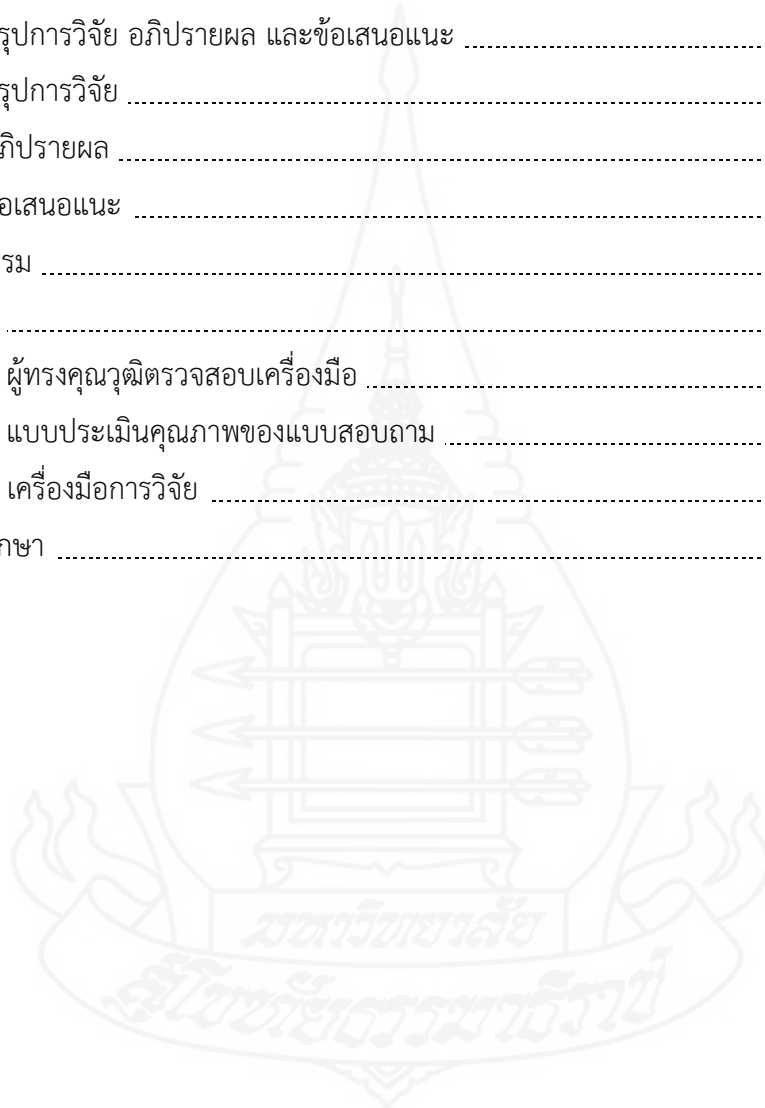
พระสุกิจ มีกุล
กุมภาพันธ์ 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
สื่อการสอน	10
วิชาพระพุทธศาสนา	32
โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	49
ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูและเนื้อหาที่นำสื่อการสอนมาใช้	50
ตอนที่ 3 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้	52
ตอนที่ 4 คุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้	58
ตอนที่ 5 ขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู	59
ตอนที่ 6 ประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู	62

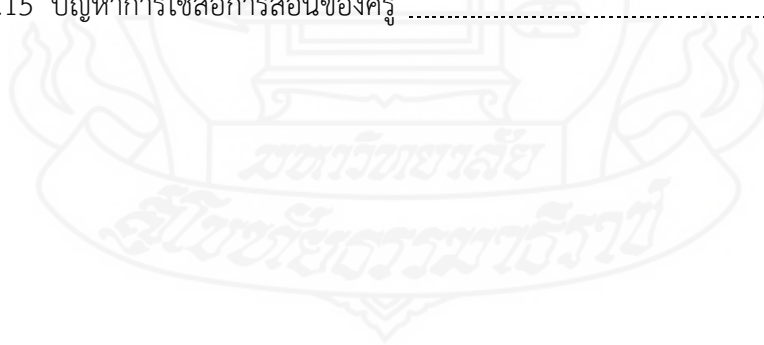
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 7 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู	63
ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา	64
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	65
สรุปการวิจัย	65
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	76
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	77
ข แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม	79
ค เครื่องมือการวิจัย	94
ประวัติผู้ศึกษา	102

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนแบบสอบถามที่แจกและที่ได้รับคืน	45
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	49
ตารางที่ 4.2 วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอนของคุณ	50
ตารางที่ 4.3 เนื้อหารายวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูนำสื่อการสอนมาใช้	51
ตารางที่ 4.4 ประเภทสื่อการสอนโดยภาพรวม	52
ตารางที่ 4.5 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อสิ่งพิมพ์	53
ตารางที่ 4.6 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อโสตทัศน์	54
ตารางที่ 4.7 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	55
ตารางที่ 4.8 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อเครื่องมือ/อุปกรณ์	56
ตารางที่ 4.9 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อวิธีการ	57
ตารางที่ 4.10 คุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้	58
ตารางที่ 4.11 ขั้นตอนก่อนการใช้สื่อในการสอนของคุณ	59
ตารางที่ 4.12 ขั้นตอนการใช้สื่อระหว่างการสอนของคุณ	60
ตารางที่ 4.13 ขั้นตอนหลังการใช้สื่อการสอนของคุณ	61
ตารางที่ 4.14 ประโยชน์การใช้สื่อการสอนของคุณ	62
ตารางที่ 4.15 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของคุณ	63

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการศึกษาวិชาพระพุทธรศาสนา นับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่นักเรียนและเยาวชนจะต้องศึกษาค้นคว้า เพื่อให้เข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธรศาสนาอย่างถูกต้อง และจะได้นำมาเป็นหลักปฏิบัติตนที่ดีต่อไป และเนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธรศาสนาและมีวิถีชีวิตผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในพระพุทธรศาสนาอย่างช้านาน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางการศึกษาของสังคมไทย เป็นสถานที่เผยแพร่หลักธรรมคำสอน การฝึกอบรม ปฏิบัติ และการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธรศาสนา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเน้นย้ำความสำคัญและเสริมคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2539, น, 1-97) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของพระพุทธรศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ ในประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนชาติไทยนับตั้งแต่สมัยที่ชนชาติไทยมีประวัติศาสตร์อันชัดเจน ชาวไทยได้นับถือพระพุทธรศาสนาอย่างต่อเนื่องตลอดมาจนกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์ของประเทศเป็นประวัติศาสตร์ของชนชาติที่นับถือพระพุทธรศาสนา ในด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทยได้ผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในพระพุทธรศาสนาตลอดระยะเวลายาวนาน ด้วยความสำคัญของพระพุทธรศาสนาดังกล่าวแล้ว การศึกษาของไทยจึงกำหนดให้บรรจุวิชาพระพุทธรศาสนาไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับวิชาพระพุทธรศาสนา ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธรศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายหลักของ ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน เรียนอย่างมีความสุข สนุกกับการเรียน และสามารถเชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธรศาสนา นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องได้ จึงจำเป็นที่จะต้องทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจ ดังนั้นควรนำสื่อต่างๆ เข้ามาช่วย เช่น สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อประเภทโสตทัศน สื่อประเภทย่อยเล็กทรอนิกส์ สื่อประเภทรื่องมือ/อุปกรณ์ และสื่อประเภทวิธีการ

1.1 สภาพที่พึงประสงค์ของการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

จากที่กล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาถึงสภาพที่พึงประสงค์ของการสอนวิชาพระพุทธศาสนามี 3 ด้าน คือ ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านตัวชี้วัด และด้านสื่อการสอน

1.1.1 สภาพที่พึงประสงค์ด้านมาตรฐานการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษา อยู่ใน สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 16)

1.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ด้านตัวชี้วัดวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา ผู้เรียนสามารถ (1) อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน (2) สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (3) เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด (4) แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (5) ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (6) เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (7) ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ และ (8) อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 138-143)

1.1.3 สภาพที่พึงประสงค์ด้านสื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา กล่าวคือ มุ่งหวังเพื่อให้มีการนำสื่อการสอนมาใช้เพื่อถ่ายทอดตามมาตรฐานการเรียนรู้และตามตัวชี้วัด โดยสื่อจะช่วยสร้างความสัมพันธ์เนื้อหาบทเรียนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่จะสอน มีเนื้อหาถูกต้องทันสมัย น่าสนใจ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 22) กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการสอนว่าเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ช่วยเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพทางความคิด เป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสื่อการสอนนั้นให้ประโยชน์ต่างๆ เช่น (1) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น (2) ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสื่อที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ (3) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (4) สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ (5) ช่วยส่งเสริมกิจกรรมระหว่างผู้เรียน (6) เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ให้เรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน (7) ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระ

การเรียนรู้ต่างๆให้เชื่อมโยงกัน (8) ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม (9) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย และ (10) เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน เรียนรู้ข้อมูลจากสิ่งเดียวกัน

ดังความสำคัญของสื่อการสอนนี้ยังมี ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2554, น. 22-23) ได้ให้ความสำคัญของสื่อการสอน ไว้ว่า สื่อการสอนเป็นตัวกลางที่ครูใช้สำหรับนำเสนอเนื้อหา ความรู้ ความคิดของครูให้ผู้เรียนได้รับความรู้โดยง่าย รวดเร็วและถูกต้อง สื่อการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะสื่อการสอนสามารถเปลี่ยนสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ ทำให้ประสาทสัมผัสรับรู้ได้มากและชัดเจนยิ่งขึ้น ครูสามารถจะใช้สื่อการสอน ในการสอนดังนี้ (1) ช่วยให้ความรู้ที่เป็นนามธรรมเปลี่ยนเป็นรูปธรรมมากขึ้น (2) ช่วยย่นระยะเวลาของการเรียนให้น้อยลงแต่ได้เนื้อหามาก (3) ช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ได้หลายทางยิ่งขึ้น และ (4) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระได้ง่ายขึ้น

1.2 สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันของการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

1.2.1 สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ด้านมาตรฐานการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ระดับ

ประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ

(1) เพื่อให้ผู้เรียนรู้ เข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และ (2) เพื่อให้ผู้เรียน เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปตามมาตรฐาน

1.2.2 สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันด้านตัวชี้วัดวิชาพระพุทธศาสนา ระดับ

ประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ ครูได้ใช้สื่อการสอน และกลวิธีต่างๆ เพื่อเสริมสร้างกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ หรือการกระทำใดๆ เพื่อช่วยให้กระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ หรือการกระทำนั้นๆ ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามตัวชี้วัด (1) อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา (2) สรุปรูปพุทธประวัติ (3) เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด (4) แสดงความเคารพ พระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา (5) ชื่นชมการทำดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (6) เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา และ (7) ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์

1.2.3 สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันในการใช้สื่อการสอนของครู ระดับประถมศึกษา

โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ ครูนำสื่อการสอนมาใช้ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน สาระในเนื้อหาที่เกี่ยวกับพุทธประวัติ ประวัติสาวก นิทานชาดก

พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง หลักธรรม หน้าที่ชาวพุทธ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา และวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา จากเนื้อหาที่ครูสอน ครูได้นำสื่อการสอนมาใช้ในการสอน คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภท หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใบงาน และสมุด ภาพพระบายสี สื่อโสตทัศนฯ ประเภทภาพพุทธประวัติ ภาพประวัติพุทธสาวก และของจริง สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ ประเภทภาพยนตร์พุทธประวัติ ภาพยนตร์ธรรมะ และสไลด์คอมพิวเตอร์ สื่อเครื่องมือ และอุปกรณ์ ประเภทคอมพิวเตอร์ และเครื่องรับโทรทัศน์สี และสื่อวิธีการ ประเภทการสอนแบบสาธิต และการสอนแบบนอกสถานที่

1.3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

1.3.1 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นด้านมาตรฐานการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ระดับ ประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ ตามมาตรฐานการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา (1) เพื่อให้ผู้เรียนรู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และ ปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และ (2) เพื่อให้ผู้เรียน เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตน เป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ครูผู้สอนต้องจัดเนื้อหาสาระ ให้เหมาะสมกับช่วงเวลาการสอนที่กำหนด โดยการสอนหนึ่งคาบต่อสัปดาห์ ทำให้ไม่เพียงพอต่อการ เรียนของผู้เรียน ด้านเนื้อหาสาระบางเนื้อหาจะต้องมีวิธีการสอนทำให้เห็นเป็นรูปธรรม ด้วยการปฏิบัติ บ้างแต่น้อยครั้ง และด้วยวิธีการสอนที่ครูเน้นการบรรยายมากกว่าวิธีอื่น และเน้นให้ผู้เรียนท่องจำเนื้อหา

1.3.2 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นด้านตัวชี้วัดวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ ด้านตัวชี้วัดวิชา พระพุทธศาสนา ผู้สอนได้ทำการสอนตามตัวชี้วัดเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ แต่ด้วยเนื้อหา ของแต่ละตัวชี้วัดมีจำนวนมากทำให้ผู้สอนไม่สามารถทำการสอนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ ตัวชี้วัดที่ (8) อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป

1.3.3 สภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ ครูมีการใช้สื่อการ สอนในแต่ละคาบเป็นประเภทเดียวตลอด ซึ่งสื่อการสอนที่ครูใช้นี้ ครูก็ยังไม่ทราบว่าจะทำให้ผู้เรียน เข้าใจได้ง่ายขึ้นและรวดเร็วขึ้น ให้เห็นเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักใช้สื่อการ สอนเพื่อเป็นแหล่งความรู้เสริม สื่อนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการเนื้อหาสาระไว้ด้วยกันได้ นอกจากนี้ สื่อ ที่ครูนำมาใช้บางประเภทมีการใช้มาก บางประเภทมีการใช้น้อย

1.4 ความพยายามในการแก้ปัญหาของการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

1.4.1 ความพยายามในการแก้ปัญหา ด้านมาตรฐานการเรียนรู้วิชา พระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว กล่าวคือ (1) กำหนดแผนการสอนวิชา

พระพุทธศาสนาให้เนื้อหามีความสอดคล้องกับเวลาในการสอนหนึ่งคาบต่อสัปดาห์ กำหนดให้ผู้สอน สอดแทรกการนำสื่อการสอนประเภทต่างๆมาใช้ประกอบการสอนเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา และ (2) จัดแนวคิดและหลักการสอนของครูเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนแบบบรรยายมาเป็นการสอนแบบ เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน จากสื่อที่ครูนำมาใช้ และให้ครูเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการสอน

1.4.2 ความพยายามในการแก้ปัญหา ด้านสื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับ ประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ (1) จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยการติดตั้ง อุปกรณ์การสอน ทีวี เครื่องฉายโปรเจคเตอร์และอุปกรณ์ให้มีความสะดวกในการใช้ (2) จัดให้ครูเข้าร่วม การอบรมหาความรู้ด้านการใช้สื่อการสอน และกิจกรรมการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชา พระพุทธศาสนา เพื่อมาพัฒนาการสอน (3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือการใช้สื่อการสอนกับโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูงในการพัฒนาสื่อการสอน และ(4) กำหนดแนวทางและพฤติกรรมขั้นตอน การใช้สื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูให้ชัดเจน

นอกจากนี้ยังมีความพยายามในการแก้ปัญหาจากงานวิจัย พบว่า ยังไม่พบว่ามีการทำ วิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของโรงเรียนวัดลาดบัวขาว แต่อย่างไร แต่จาก การศึกษาพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนของครูวิชาพระพุทธศาสนา ที่สามารถนำมาใช้กับ การวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีจำนวน 5 เรื่อง ในช่วงปี 2547-2555 ได้แก่

พระมหาวิชาน ธีระพันธ์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือการ์ตูน เรื่องศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนาวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน และสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ ผลการวิจัย ครั้งนี้ทำให้ได้หนังสือการ์ตูนเรื่องศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนาวิชาพระพุทธศาสนาที่มีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพ และได้แนวทางหรือวิธีการพัฒนาหนังสือการ์ตูนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการ สอนให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

พระมหาทองดี ปัญญาชีโร (กันทวงศ์) (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจการ สอนของครูพระช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตามทรรศนะของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเทพศิลา เขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัย ดังนี้ ด้านการใช้สื่อการเรียน การสอน ซึ่งนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า มี ความพึงพอใจอยู่ ในระดับมากเกือบทุกข้อ คือ การใช้สื่อประเภทภาพนิ่ง เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพ การ์ตูน หรือสไลด์ เป็นต้น การใช้สื่อประเภทหนังสือ หรือเอกสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับธรรมะ การใช้สื่อประเภทข่าวหรือ บทความเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาการใช้สื่อประเภทเทปโทรทัศน์เกี่ยวกับธรรมะ และการใช้สื่อประเภท

เทพธรรมา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มี ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ การจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมเน้นให้นักเรียนปฏิบัติได้จริง การจัดกิจกรรมอบรมเข้าค่ายธรรมะในบางโอกาส การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ไปศึกษาภายนอกโรงเรียน เช่น ในวัด หรือโบสถ์วิหาร เป็นต้น การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นั่งสมาธิ หรือไหว้พระสวดมนต์ และการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

พระธีรชาติ ธีรวโส (ธรรมวงศ์) (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 1 พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ครูขาดความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนในสาระพระพุทธศาสนาที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการทำแผนและวางแผนการสอนสาระพระพุทธศาสนา ครูไม่ใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนในสาระพระพุทธศาสนา

พระมหาสมคิด อุททะวัน (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา วิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา วิชาพระพุทธศาสนา ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนและรู้สึกสนุกสนานในการศึกษาด้วยตัวเอง เป็นจุดเร้าความสนใจแก่ผู้เรียนได้ดี เกิดการเรียนรู้ได้สูง และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาได้ในเวลาอันสั้น

พระกัมปนาท พิมพ์ทอง (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูพระ ตามทรงระณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนวัดหนองจอก (ภักดีนรเศรษฐ) สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้านการใช้สื่อการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การใช้ภาพนิ่ง เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพการ์ตูน ป้ายนิเทศต่างๆ หรือเอกสารธรรมะ การใช้ภาพเคลื่อนไหว เช่น วิดีโอซีดี รายการโทรทัศน์ หรือสื่อจากคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับธรรมะ การใช้การแสดงบทบาทสมมติหรือสถานการณ์จำลอง เป็นต้น และลำดับสุดท้าย การใช้สื่อประยุกต์จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวหรือการทัศนศึกษาในสถานที่จริง

โดยสรุปได้จากงานวิจัยทั้ง 5 เรื่อง พบว่า (1) มีการพัฒนาสื่อ ได้แก่ หนังสือการ์ตูนพัฒนาช่วยสอนศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา และ (2) มีการศึกษาความพึงพอใจการสอนของครูในการใช้สื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องประเภทของสื่อวัสดุและสื่อวิธีการ

1.5 แนวทางที่ผู้วิจัยจะดำเนินการแก้ปัญหา

จากความพยายามในการแก้ปัญหาจะเห็นได้ว่าการศึกษาคความพึงพอใจในการใช้สื่อการสอนของครู ซึ่งตรงกับสภาพปัญหาของการวิจัยที่ควรใช้ศึกษาว่าสื่อที่ครูใช้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้น ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในวิชาพระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยภาพรวมยังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาสื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนประถมศึกษา และเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และปรัชญาของโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้เรียนมีศักยภาพตามมาตรฐานหลักสูตร ครูเป็นผู้นำทางวิชาการ สานสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน พร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 2.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านวัตถุประสงค์ของสื่อการสอนที่ครูใช้และเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูใช้สื่อการสอน
- 2.2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้
- 2.2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านคุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้
- 2.2.4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู
- 2.2.5 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู
- 2.2.6 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

3.2 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาที่ 1- 6 จำนวน 398 คน ที่ศึกษาในโรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

3.3 ขอบข่ายเนื้อหาสาระการวิจัย ครอบคลุม การศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูวิชาพระพุทธศาสนาในประเด็นสำคัญ (1) วัตถุประสงค์และเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูใช้สื่อในการสอน (2) ประเภทของสื่อการสอน (3) คุณภาพของสื่อการสอน (4) ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน (5) ประโยชน์การใช้สื่อการสอน และ (6) ปัญหาการใช้สื่อการสอน

3.4 เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

3.5 ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย ปีการศึกษา 2558

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 ความคิดเห็น หมายถึง ทักษะ การแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความเชื่อและการตัดสินใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา

4.2 การใช้สื่อการสอน หมายถึง การที่ครูนำสื่อการสอนประเภทต่างๆ เครื่องมือและอุปกรณ์มาใช้สอนในวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งครอบคลุม วัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ใช้สื่อการสอน ประเภทของสื่อการสอน คุณภาพของสื่อการสอน ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน ประโยชน์การใช้สื่อการสอน และปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู

4.3 วิชาพระพุทธศาสนา หมายถึง เนื้อหาสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดลาดบัวขาว ปีการศึกษา 2558 เวลาการสอน 1 คาบต่อสัปดาห์ วิชานี้อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม

4.4 วัตถุประสงค์ของการใช้สื่อการสอน หมายถึง การกำหนดแนวทางในการใช้สื่อการสอนของครู ครอบคลุม เพื่อประกอบการสอนเสริมเนื้อหาบางเนื้อหา เพื่อประกอบการสอนในเนื้อหาที่สอนโดยตรง เพื่อเป็นแหล่งแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น

4.5 เนื้อหารายวิชาพระพุทธศาสนาที่ใช้สื่อการสอน หมายถึง สาระเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูนำมาสอน ครอบคลุม พุทธประวัติ ประวัติพุทธสาวก นิทานชาดก พุทธศาสนิกชน ตัวอย่าง หลักธรรม หน้าที่ชาวพุทธ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

4.6 ประเภทของสื่อ หมายถึง สื่อที่ครูนำมาประกอบการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเครื่องมือและอุปกรณ์ และสื่อวิธีการ

4.7 คุณภาพของสื่อการสอน หมายถึง การประเมินสื่อการสอนที่ครูนำมาประกอบการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ครอบคลุม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเครื่องมือและ

อุปกรณ์ และสื่อวิธีการ ที่มีประสิทธิภาพและความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาตามข้อกำหนดที่ต้องการ

4.8 ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน หมายถึง การดำเนินการใช้สื่อการสอนที่ครูวางไว้ครอบคลุม ขั้นตอนการใช้สื่อ ขั้นระหว่างการใช้สื่อ ขั้นหลังการใช้สื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน

4.9 ประโยชน์การใช้สื่อการสอน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการนำสื่อการสอนมาใช้สอนในวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งส่งผลต่อนักเรียน ช่วยให้จดจำเนื้อหาได้นานยิ่งขึ้น ช่วยสร้างบรรยากาศในการสอนที่น่าสนใจ สนุกสนาน ช่วยให้ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ช่วยให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้หลากหลาย

4.10 ปัญหาการใช้สื่อการสอน หมายถึง ข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในการใช้สื่อการสอนของครูครอบคลุม การใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย การขาดความพร้อมในการใช้สื่อที่จะนำมาใช้ในการสอน การไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอน การขาดความชำนาญในการใช้สื่อ สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอนของครู และเวลาในการสอนมีไม่พอต่อการใช้สื่อ

4.11 นักเรียนประถมศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาหาความรู้อยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2558 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

4.12 โรงเรียนวัดลาดบัวขาว หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 โรงเรียนได้ข้อมูลการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนประถมศึกษาต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่องความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชา พระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้รวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม ตามลำดับหัวข้อดังนี้ (1) สื่อการสอน (2) วิชาพระพุทธศาสนา (3) โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร และ (4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สื่อการสอน

การรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนของครู ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม (1) ความหมายของสื่อการสอน (2) ความสำคัญของสื่อการสอน (3) ประเภทของสื่อการสอน (4) วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอน (5) ผลดีผลเสียการใช้สื่อการสอน (6) ขั้นตอนการใช้สื่อการสอนและปัจจัยในการใช้สื่อการสอน (7) ประโยชน์การใช้สื่อการสอน และ (8) ปัญหาการใช้สื่อการสอน

1.1 ความหมายของสื่อการสอน

ได้มีหน่วยงานและผู้รู้ได้ให้ความหมายของสื่อการสอน พอสรุปได้ ดังนี้
รัฐกรณ์ คิดการ (2543, น. 40) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งที่จะช่วยถ่ายทอด ข้อมูลความรู้จากผู้สอน ช่วยอธิบายและขยายบทเรียน ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาของผู้สอนได้ง่ายขึ้น
ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2544, น. 267) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดข้อสนเทศหลักการและความคิดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม อาจมีผลเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จิตภาพ และเป็นสื่อกลางการเรียนรู้ได้ในขณะเดียวกัน

กิตานันท์ มลิทอง (2548, น. 100) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สื่อต่างๆ เช่น สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเป็น อุปกรณ์เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุ เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถถึงจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2551, น. 152) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการ วัสดุ ของจริง เครื่องมือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีสาระ ประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมนั้น สื่อการสอนจะเป็นตัวอย่างที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เท่านั้น

สรุป สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ ที่ใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดจากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน ตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหาที่ถ่ายทอดออกมา และเกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้อันจะนำไปสู่ประโยชน์ ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อผู้เรียน

1.2 ความสำคัญของสื่อการสอน

ได้มีหน่วยงานและผู้รู้ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการสอน ไว้หลายหน่วยงานและหลายท่าน พอสรุปได้ ดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2540, น. 8) กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการสอน โดยแบ่ง ความสำคัญของสื่อ ดังนี้

1. สื่อกับผู้เรียน

1.1 เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจเนื้อหา บทเรียนที่ยุกยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างรวดเร็ว

1.2 สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน

1.3 การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ในวิชาที่เรียน

1.4 ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

1.5 ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากใช้สื่อเหล่านี้

1.6 ช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล

2. สื่อกับผู้สอน

2.1 การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอนเป็นการสร้างบรรยากาศในการสอนให้น่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสุขสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้เพิ่มขึ้นด้วย

2.2 สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง

2.3 เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมและผลิตวัสดุ เพื่อใช้เป็นการสอนตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้น่าสนใจยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม สื่อการเรียนการสอนจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ดังนั้นก่อนที่จะนำสื่อแต่ละอย่างไปใช้ ผู้สอนควรจะได้ศึกษาถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการเรียนการสอน ข้อดีและข้อจำกัดอันเกี่ยวเนื่องกับตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง ตลอดจนการผลิตและการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

วิวรรณ จันทร์เทพ (2542, น. 19-20) กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนว่า สื่อการเรียนการสอนให้คุณค่าทางด้านวิชาการ ด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และด้านเศรษฐกิจทางการศึกษา ดังนี้

1. ความสำคัญทางด้านวิชาการ

1.1 ทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง และเรียนได้ดีมากกว่าที่ไม่มีสื่อการเรียนการสอน

1.2 ลักษณะที่เป็นรูปธรรมของสื่อการเรียนรู้อาจช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ ได้กว้างขวางและเป็นแนวทางให้เข้าใจสิ่งอื่นๆ ดียิ่งขึ้น และส่งเสริมด้านความคิดและการแก้ปัญหา

1.3 ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า สื่อการเรียนรู้อาจให้ประสบการณ์ที่เป็นจริงแก่ผู้เรียนรู้อย่างถูกต้อง ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนจดจำเรื่องราวต่างๆ ได้มาก และจำได้นาน

1.4 สื่อการเรียนรู้อาจชนิด เช่น ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง จะช่วยเร่งทักษะในการเรียนรู้

2. ความสำคัญทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้

2.1 สื่อการเรียนรู้อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และต้องการเรียนในสิ่งต่างๆ

2.2 สื่อการเรียนรู้อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดอย่างเดียวกัน มีเจตคติที่ดี

สำหรับผู้เรียน

2.3 สื่อการเรียนรู้อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจและช่วยให้กระทำกิจกรรมด้วยตนเอง

3. ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจทางการศึกษา

3.1 สื่อการเรียนรู้อาจช่วยให้ผู้ที่เรียนช้าเรียนได้เร็วขึ้น ส่วนผู้ที่ฉลาดก็จะเรียนได้มากขึ้นไปอีก

3.2 การสอนโดยการอธิบายอย่างเดียวเป็นการสิ้นเปลืองเวลา และผู้เรียนจะลืมนได้ง่าย แต่ถ้าใช้สื่อการเรียนการสอนจะช่วยขจัดความสิ้นเปลืองนี้ และยังช่วยให้ครูสอนได้ดีขึ้น

3.3 สื่อการเรียนการสอนช่วยประหยัดค่าพูดและเวลาของครู และยังช่วยประหยัดเวลาของผู้เรียนทำให้มีเวลาเหลือสำหรับศึกษาบทเรียนอื่นต่อไป

3.4 สื่อการเรียนรู้ช่วยจัดปัญหาเรื่องสถานที่ เวลา และระยะทาง เช่น สามารถนำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาศึกษาได้ สามารถนำสิ่งที่อยู่ไกลเกินไปได้มาศึกษาได้ สามารถนำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วหรือช้าเกินไปให้ช้าลงหรือเร็วขึ้นจนสามารถศึกษาได้ และยังสามารถนำสิ่งที่ลึกลับมาศึกษาได้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2544, น. 269) กล่าวว่า ความสำคัญของสื่อการสอน มีความจำเป็นต่อการสอนในฐานะตัวกลางที่จะช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีอิทธิพลต่อโรงเรียน การที่ความรู้วิทยาการใหม่เกิดขึ้นมีผลทำให้ครูต้องสอนเนื้อหามากขึ้น ที่สำคัญที่สุด คือ การที่จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทำให้ครูทำงานหนักขึ้น ซึ่งมีผลทำให้สื่อการสอนเพิ่มความสำคัญ ดังนี้

1. การที่จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น สื่อการสอนจึงมีความสำคัญในการสอนปรับปรุงการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน
2. สื่อการสอนช่วยแก้ปัญหาภูมิหลังของนักเรียนที่แตกต่างกันทางถิ่นฐานที่อยู่อาศัย หากครูรู้จักใช้สื่อการสอนและมีเทคนิคที่ดีพอ

3. สื่อการสอนจะช่วยทำให้การสอนของครูบรรลุเป้าหมาย

จินตนา ไบกาชุยี (2544, น. 11) กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการสอน ว่าสื่อการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง ที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหา เกิดทักษะกระบวนการ และความรู้สึกรักคิดต่าง ๆ อันจะนำไปสู่จุดหมายของการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2544, น. 6-7) กล่าวว่า สื่อการสอน เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ช่วยเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพทางความคิด เป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสื่อการสอนนั้นให้ประโยชน์ต่างๆ เช่น

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสื่อที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และเป็นกระบวนการ
3. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
4. สร้างสภาพแวดล้อม และประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ
5. ช่วยส่งเสริมกิจกรรมระหว่างผู้เรียน
6. เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจ และความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ให้เรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน
7. ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้เชื่อมโยงกัน
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม
9. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย

10. เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน เรียนรู้ข้อมูลจากสิ่งเดียวกัน เช่นเดียวกับ ความสำคัญของสื่อการสอนสำหรับเด็กเล็กในรูปของเล่น และอุปกรณ์ต่างๆ ก็จะช่วยให้คุณประโยชน์ต่อการสอนดังต่อไปนี้

10.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่เป็นจริง เพื่อเป็นพื้นฐานของความคิดและความเข้าใจ

10.2 ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ถึงสิ่งของ และเหตุการณ์ที่มีปัญหาเกี่ยวกับขนาด กาลเวลา และระยะทาง

10.3 ช่วยสร้างความสนใจ ทักษะคิดที่ดีของผู้เรียนได้ง่าย รวดเร็ว เฟลิดเฟลีน

10.4 ช่วยแสดงกรรมวิธีต่างๆ ซึ่งไม่สามารถอธิบายให้เห็น และเข้าใจได้ ด้วยการบรรยาย ธรรมดา

10.5 ให้นักเรียนทั้งหมดมีประสบการณ์ร่วมกัน

10.6 ช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียน ต่อบทเรียนอยู่เสมอ

10.7 ช่วยให้ผู้เรียนมากขึ้น ใช้เวลาน้อยลง

10.8 ช่วยให้มีความทรงจำ ต่อสิ่งที่เรียนได้นาน และนำไปใช้ได้ดีกว่า

10.9 ช่วยลดจำนวนนักเรียนที่สอบตก

10.10 ช่วยเร่งการเรียนรู้ทางทักษะ โดยเสียเวลาน้อยลงและมีคุณภาพสูงขึ้น

วรวิทย์ นิเทศศิลป์ (2551, น. 19) กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการสอน ดังนี้

1. สามารถส่งเสริมให้บรรยากาศในการเรียนการสอนดียิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ทุกวิชา ทุกเวลา ทุกสถานที่ และไม่จำกัดคนสอน

2. ตอบสนองความต้องการได้เป็นอย่างดีกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้พิการทางร่างกายได้โอกาสดียิ่งขึ้น มีทางเลือกทั้งในระบบ นอกกระบบ และอิสระความต้องการ

3. การบริการการจัดการทางการศึกษามีบทบาทที่ดียิ่งขึ้น พาไปสู่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการศึกษา มีทิศทางและนโยบายที่จะพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองให้ทัดเทียมต่อนานาชาติประเทศ

4. ผลักดันและส่งเสริมให้เด็กไทยพัฒนาทั้งร่างกายและสติปัญญา เกิดความองกามทางความคิด มีเหตุมีผลในการดำเนินชีวิต เกิดการรับรู้ การเรียนรู้ เข้าใจบทบาทชีวิตของตนเองมากขึ้น เกิดจากการจัดการศึกษาที่แข็งแกร่งของผู้บริหารการศึกษา

5. เกิดความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วด้านไอทีจากการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในด้านการจัดการเรียนการสอนและรับรู้สารสนเทศอย่างรวดเร็วไม่ว่าอยู่มุมใดของโลก เพราะใช้สื่อไร้พรมแดน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 25) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการสอน พระพุทธศาสนา พอสรุปได้ดังนี้ สื่อการสอนเปรียบได้กับมือที่สามของครู เพราะครูสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องทุ่นแรง ช่วยเสริมให้การสอนน่าสนใจและลดพลังงาน การที่ครูต้องอธิบายให้น้อยลงได้ เป็นการ

ประหยัดเวลาการสอนลง สื่อการสอนจะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ช่วยสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนขึ้นและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น ตลอดจำได้นาน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา

สรุป ความสำคัญของสื่อการสอน คือ มีความสำคัญ ต่อผู้สอนและผู้เรียน ที่จะช่วยพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา เป็นการถ่ายทอดความรู้ความคิดระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ประสิทธิภาพการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ มีความคิดรวบยอดได้ง่ายและรวดเร็วต่อการเรียน ทำเนื่อหาสาระที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี ต่อการเรียนรู้

1.3 วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอน

ได้มีผู้รู้ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอน พอสรุปได้ ดังนี้

สมชาวี เนตรประเสริฐ (2533, น. 30-38) กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่างผู้ถ่ายทอดกับผู้รับรู้ สื่อการสอนที่นำมาใช้นี้เองที่ถือว่าเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษา เพราะเป็นวิธีการที่ทำให้การรับรู้มีประสิทธิภาพการใช้สื่อการสอนจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนซึ่งการใช้แต่ละครั้งควรใช้เพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการรับรู้ ทำให้เกิดการรับรู้ที่เข้าใจง่าย รวดเร็ว และถูกต้อง ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้ บูรณาการกันด้วยเทคนิค ดังนี้

1.1 เข้าใจง่าย เป็นเรื่องของการออกแบบระบบสื่อ ตัวสื่อ และการผลิตสื่อ

1.2 รวดเร็ว เป็นเรื่องของเทคนิค และวิธีการนำเสนอ

1.3 ถูกต้อง เป็นเรื่องของการออกแบบด้านเนื้อหา

2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ โดยมุ่งที่ตัวผู้สอนและตัวผู้เรียน ซึ่งปัจจัยที่จะมีผลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสารดังกล่าว คือ

2.1 ความรู้ ได้แก่ เนื้อหาสาระที่ผู้ส่งกับผู้รับจะใช้ในระหว่างที่มีปฏิสัมพันธ์สื่อความกัน

2.2 ประสบการณ์ ได้แก่ ความสามารถในตัวผู้ส่งกับผู้รับ ที่จะถ่ายทอดหรือรับข่าวสารกัน

2.3 ทัศนคติ เป็นตัวการสำคัญที่แฝงเร้นอยู่ เพราะทัศนคติก่อให้เกิดความสนใจซึ่งกันและกัน เกิดการถ่ายทอดและการยอมรับฟังที่ดี

2.4 เวลา/สถานที่ การเลือกสรรเวลาที่สอน และการเลือกสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีส่วนสำคัญเช่นกัน

วรางคณา โดโทรีไทย (2554, น. 10-11) กล่าวว่า ในการสอนสังคมศึกษาสื่อการสอนมีบทบาทเป็นตัวกลางการถ่ายทอดวิธีการสอนจากครูไปสู่ผู้เรียน เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเรียนการสอนสังคมศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากสื่อการสอนสังคมศึกษาจะเสนอสิ่งที่ชัดเจนมีความสนใจ มีสีสันสวยงาม มีภาพหรือเสียงที่จัดทำขึ้นทำให้ตื่นตื้นสนุกสนาน
2. เพื่อช่วยให้การเรียนในสิ่งที่เรียนได้ยากหรือมีข้อจำกัดทำให้ง่ายขึ้น คือ ทำให้การเรียนเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้น ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงซ้ำให้เร็วขึ้น ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ช้าลง ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่าย นำอดีตมาให้ศึกษาได้ ทำสิ่งที่อยู่ไกลมาให้ศึกษาได้
3. สื่อการสอนสังคมศึกษาทำให้ผู้เรียน เรียนได้ดีและใช้เวลาได้ตามความสามารถของตนเอง
4. สื่อการสอนสังคมศึกษาทำให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง เนื่องจากสื่อการสอนทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง
5. สื่อการสอนสังคมศึกษาส่งเสริมกระบวนการคิดและแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. สื่อการสอนสังคมศึกษาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียนและกลุ่ม การใช้สื่อการสอนประเภทแหล่งความรู้และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ช่วยให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

สรุป วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอน เพื่อเป็นตัวกลางการถ่ายทอดวิธีการสอนจากครูไปสู่ผู้เรียน เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ยังเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด และยังทำให้ประหยัดเวลา

1.4 ประเภทของสื่อการสอน

ได้มีหน่วยงานและผู้รู้ได้กล่าวถึงประเภทของสื่อการสอน ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้
 สำเนา วรางกูร (2518, น. 20) ได้แยกประเภทของสื่อการสอน ออกเป็น 3 ประเภท
 คือ

1. วัสดุและเครื่องมือที่ไม่ต้องฉาย ได้แก่ วัสดุและเครื่องมือที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องฉายและจอ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ กราฟ ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ทัศนศึกษา การแสดงละคร นิทรรศการ การสาธิต ฯลฯ
2. วัสดุและเครื่องมือที่ต้องฉาย ได้แก่ สิ่งที่ต้องการเครื่องฉาย เช่น สไลด์ แผ่นภาพ โปร่งแสง ภาพยนตร์ สิ่งที่จะนำไปฉายเหล่านี้ เรียกว่า “วัสดุ” ส่วนเครื่องซึ่งใช้ฉาย เครื่องฉายภาพยนตร์เหล่านี้เรียกว่า “อุปกรณ์”

3. โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ วัสดุ และอุปกรณ์เกี่ยวกับเสียง เช่น เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องเล่นเทป เครื่องขยายเสียง ฯลฯ

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2551, น. 153) ได้สรุปประเภทของสื่อการสอน ได้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพและตัวอักษรในรูปแบบต่างๆ เช่น เช่น หนังสือเรียน ตำรา หนังสือค้นคว้า พจนานุกรม แผนที่ แผนภูมิ เป็นต้น
2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ เป็นต้น
3. สื่อประเภทวิธีการ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ครูหรือนักเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การสาธิต การจัดนิทรรศการ กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม เป็นต้น
4. สื่ออื่นๆ ได้แก่ คน/บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาพระพุทธศาสนาหรือจริยธรรม วัสดุอุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ เช่น วัด สิ่งแวดล้อม หรือสังคมต่างๆ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2544, น. 267-268) ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนไว้ 3 ประเภทคือ

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งที่ช่วยสอนที่มีการผูกพัน สิ้นเปลือง เช่น ซอส์ก फिल्म ภาพถ่าย ภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ
  2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งที่ช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ ฯลฯ
  3. กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิตทดลอง และกิจกรรมต่างๆ
- สุลักษณ์ รัตนะ (2544, น. 20-21) ได้แบ่งสื่อการสอนไว้ ดังนี้ คือ
1. ประเภทวัสดุ (Material or Software) มี 2 ชนิด คือ
    - 1.1 ชนิดที่สามารถสื่อความหมายด้วยตัวของมันเอง เช่น ภาพวาด หนังสือ รูปภาพ เป็นต้น
    - 1.2 ชนิดที่ต้องอาศัยเครื่องมือช่วยเสนอเรื่องราวไปสู่ผู้เรียน เช่น ภาพสไลด์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
  2. ประเภทเครื่องมือ (Equipment or Hardware) เป็นตัวกลางส่งผ่านความรู้ไปสู่ผู้เรียน เช่น เครื่องฉายชนิดต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยวัสดุ เช่น รูปภาพเป็นแหล่งความรู้ फिल्म
  3. ประเภทเทคนิคหรือวิธีการ (Technique or Method) เป็นเทคนิค หรือวิธีการที่จะใช้ร่วมกับเครื่องมือ หรือ วัสดุในการจัดการเรียนการสอนได้แก่ การทดลองการแสดงละคร การจัดนิทรรศการ การสาธิต เป็นต้น

นิคม ทาแดง (2545, น. 16-25) สรุปการจำแนกประเภทสื่อทางการสอนได้ดังนี้

1. การจำแนกประเภทตามช่องทางการส่งและรับสาร สามารถแบ่งออกได้ 3 ด้านคือ
    - 1.1 สื่อโสตทัศน์ แผ่นป้ายต่างๆ และสื่อเสียง เช่น เทปเสียง ซีดีเสียง
    - 1.2 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์
    - 1.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การเรียนอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Learning หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และอินเทอร์เน็ต
  2. การจำแนกประเภทตามโครงสร้างความคิด สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ
    - 2.1 แบ่งประเภทสื่อการสอนตามลักษณะประสบการณ์ แบ่งตามกรวยประสบการณ์ ตามลำดับจากรูปธรรมไปหานามธรรม
    - 2.2 แบ่งประเภทสื่อการสอนตามการคิดของคน แบ่งออกได้ คือ
      - 2.2.1 ด้านการกระทำ ได้แก่ นาฏการ สถานการณ์จำลอง ของจริง การทดลอง และการศึกษานอกสถานที่
      - 2.2.2 ด้านภาพ ได้แก่ ภาพยนตร์ การบันทึกภาพ เสียง และภาพนิ่ง เป็นต้น
  3. การจำแนกประเภทตามโครงสร้างของสื่อ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ
    - 3.1 ฮาร์ดแวร์ (Hardware) หมายถึง เครื่องมือ ตลอดทั้งชิ้นส่วนประกอบต่างๆ ของเครื่องมือและอุปกรณ์ เหล่านี้ ยังแบ่งออกเป็น 3 ด้าน
      - 3.1.1 วัสดุสิ้นเปลือง ได้แก่ กระดาษ สี หมึก ฯลฯ
      - 3.1.2 เครื่องมือ ได้แก่ ปากกา คัตเตอร์ ดินสอ เป็นต้น
      - 3.1.3 อุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ฯลฯ
    - 3.2 ซอฟต์แวร์ (Software) ในที่นี้หมายถึง ผลผลิตจากการประยุกต์พฤติกรรมศาสตร์มาใช้ในการศึกษาและการแนะแนว สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน
      - 3.2.1 วัสดุสำเร็จรูป หมายถึง วัสดุที่ได้ดำเนินการออกแบบ และ จัดบรรจุเนื้อหาสาระเป็นระบบเพื่อการศึกษาและการแนะแนวเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งจะนำไปใช้ เช่น ภาพยนตร์ แผ่นโปรแกรม ภาพสไลด์ ฯลฯ
      - 3.2.2 กิจกรรมและเกม เช่น การเลียนแบบสถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ และเกมที่จัดเตรียมไว้เพื่อสร้างสถานการณ์ การสื่อสาร การตัดสินใจ เสนอประเด็นความคิด ฯลฯ
      - 3.2.3 วิธีการ หมายถึง เทคนิควิธีลำดับขั้นตอนและระบบใน การรวบรวมหรือเสนอเนื้อหาสาระและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาและการแนะแนว ในสถานศึกษา
- ยุพิน พิพิธกุล (2545, น. 52-53) ได้สรุปการจำแนกประเภทสื่อการสอนได้ดังนี้ คือ
1. วัสดุ แบ่งออกได้ 4 ประเภท ดังนี้

1.1 วัสดุประกอบการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ได้แก่ หนังสืออ่าน หนังสือเรียน ประกอบ เอกสารประกอบการเรียน ซึ่งได้แก่ เอกสารฝึกหัดบทเรียนการ์ตูน ชุดการเรียน และบทเรียน สำหรับเรียนด้วยตนเอง

1.2 วัสดุประดิษฐ์ ครูสามารถทำได้ด้วยตนเอง อาจจะใช้ไม้ พลาสติก กระดาษ และสิ่งอื่นๆ ที่ครูประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น รูปทรงต่างๆที่ทำจากกระดาษ บัตร คำ ภาพถ่าย ชุดการเรียนการสอน เป็นต้น

1.3 วัสดุถาวร เช่น ของจริง ของตัวอย่าง ของจำลอง กระดานดำ เป็นต้น

1.4 วัสดุสิ้นเปลือง เช่น ปากกา ดินสอ สีชอล์ก

2. อุปกรณ์ เป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทเครื่องมือ เช่น เครื่องฉายสไลด์และ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์

3. กิจกรรม การจัดกิจกรรมต่างๆก็ถือว่าเป็นสื่อการสอน เช่น การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ การเล่าเรื่องการแสดงบทบาทสมมติ ปริศนากลวง การใช้เกม

4. สื่อการสอนจากสิ่งแวดล้อม เป็นสื่อการสอนที่หาได้ง่ายภายในห้องเรียน เช่น สมุด หนังสือ กระดานดำ หน้าต่าง ประตู สื่อการสอนรูปร่างนอกห้องเรียน เช่น วัด สวนสมุนไพร ต้นไม้ ฯลฯ

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2547, น. 3) ได้แบ่งสื่อการสอนเพิ่มเติมว่า ทุกสิ่งทุกอย่าง รอบตัวก็ถือเป็นสื่อการสอนได้ทั้งสิ้นได้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ เอกสาร ตำรา หนังสือ พจนานุกรม แบบเรียน เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ เช่น สื่อสไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยียังรวมถึง กระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำ เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน ฯลฯ

3. สื่ออื่นๆ ที่ส่งเสริมการสอน ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อ 2 ประเภท ดังกล่าว อาจแบ่งได้ ดังนี้

3.1 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น ห้องเรียน แหล่งวิทยบริการหรือแหล่งการเรียนรู้ สังคม วัฒนธรรมห้องสมุด ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งครูหาได้ไม่ยาก

3.2 สื่อกิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูหรือผู้เรียน กำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การปฏิบัติตามใบงาน การจัดนิทรรศการ ฯลฯ

3.3 สื่อวัสดุ/เครื่องมืออุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น แผนสถิติ ตารางหุ่นจำลอง แผนที่ กราฟ แผนภูมิ ตัวอย่าง ฯลฯ

สำลี รักสุทธิ (2553, น. 10-12) ได้กล่าวว่า สื่อการสอน คือ สื่อที่ใช้สำหรับการเรียน และการสอนหรือการศึกษา สามารถแบ่งออกตามลักษณะรูปลักษณ์และการนำไปใช้ พอสรุปได้ดังนี้

1. แบ่งตามรูปลักษณ์

คำว่า “ตามรูปลักษณ์” หมายถึงลักษณะ รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ปริมาตร ของสื่อ นั้น ๆ ทั้งนี้เพราะความจริงนั้นสื่อมีมากมายหลายประเภท แต่ละประเภทจะมีรูปลักษณ์แตกต่างกันไป เมื่อแบ่งสื่อตามลักษณะอย่างนี้แล้วจะแบ่งได้ตามลักษณะดังนี้

1.1 ประเภทอุปกรณ์ คือ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ วิทยุโทรทัศน์ เทป เครื่องเล่นวีซีดี จอโปรเจคเตอร์ คอมพิวเตอร์แบบพกพา วิตทัศน์ ภาพยนตร์คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

1.2 ประเภทวัสดุ คือ หนังสือเรียน สิ่งพิมพ์ เอกสารประกอบการเรียนแบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ ใบงาน ใบกิจกรรม รูปภาพ แถบบันทึกเสียง แผนภูมิ แผ่นซีดีรอม แผ่นวีซีดี ชุดการสอน หนังสือเสริมประสบการณ์ สื่อประสม เอกสารอ้างอิง ฯลฯ

1.3 ประเภทวิธีการ คือ การอธิบาย การสาธิต การบรรยาย การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกม การร้องเพลง การเล่าเรื่อง/เล่านิทาน การจัดกลุ่มศึกษา เพื่อนช่วยเพื่อน วิธีสอนแบบต่างๆ ฯลฯ

2. แบ่งตามลักษณะการนำไปใช้

ลักษณะการนำไปใช้ ตามลักษณะการใช้งาน ดังนี้

สื่อสำหรับใช้สอน คือ สื่อที่ใช้สำหรับการสอน ซึ่งถือว่าเป็นสื่อสำหรับครูเพื่อใช้ประกอบการสอน การให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูอธิบาย ขยายความสื่อความจาก นามธรรมเป็นรูปธรรม ดังนั้นสื่อสำหรับครูนั้นจึงเป็นสื่อประเภทคู่มือครู อาจเป็นในรูปของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิตทัศน์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือเรียน ชุดเฉลยแบบฝึกชุดกิจกรรม แบบฝึกทักษะ แบบฝึกเสริมทักษะ เอกสารประกอบการสอน หนังสืออ่านเพิ่มเติมหนังสือประกอบการสอน ซึ่งชื่อที่กล่าวมานี้จะ สอดคล้องกับชุดนักเรียนใช้ แต่สำหรับครูจะมีคู่มือเฉลยประกอบ สื่อที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ตาม ลักษณะและประโยชน์การใช้ ดังนี้ (1) แบบฝึกทักษะ (2) แบบฝึกเสริมทักษะ (3) แบบฝึกหัด (4) บทเรียน สำเร็จรูป (5) เอกสารประกอบการเรียน (6) ชุดการสอน (7) แบบฝึกกิจกรรม (8) ใบงาน (9) ใบกิจกรรม (10) ใบความรู้ (11) ชุดฝึกปฏิบัติ (12) หนังสือเสริมประสบการณ์ (13) หนังสือส่งเสริมการอ่าน (14) หนังสืออ่านเพิ่มเติม (15) เพลง (16) เกม (17) ปริศนาคำทาย (18) โครงงาน และ (19) แหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน/ชุมชน

วรางคณา โดโพรไทย (2554, น. 14-31) กล่าวว่า สื่อวัสดุ สื่ออุปกรณ์ และสื่อวิธีการ สามารถแบ่งประเภทได้ พอสรุปได้ดังนี้

1. สื่อวัสดุในการสอนสังคมศึกษา สื่อประเภทวัสดุในการสอนสังคมศึกษา หมายถึง สิ่ง ที่ถ่ายทอดความรู้ สามารถสลายได้ ใช้แล้วหมดไป สื่อวัสดุในการสอนสังคมศึกษามีหลายประเภท ได้แก่

1.1 สื่อวัสดุประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ในการสอนสังคมศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสิ่งที่จำเป็น สำหรับการสอนสังคมศึกษาเพราะเป็นสื่อส่งเสริมการอ่าน มีทั้งหนังสือแบบตำราเรียน หนังสืออ่าน เพิ่มเติม หนังสือการ์ตูน และหนังสือนิทาน เอกสารร่วมสมัย

1.1.1 หนังสือแบบตำราเรียน ประกอบด้วยเนื้อหาการเรียนการสอนสังคม ศึกษา อาจมีภาพประกอบหรือภาพเขียนเพิ่มความน่าสนใจ หนังสือแบบเรียนตำราสังคมศึกษาของแต่ละ สาระการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตใน สังคม

1.1.2 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ทางสังคมศึกษา ผู้สอนสังคมศึกษาจึงควรให้ผู้เรียนอ่านเพิ่มเติมให้มาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หนังสืออ่านเพิ่มเติม เช่น ชาดกต่างๆ ประวัติอุบาสก อุบาสิกา หนังสือธรรมะ คัมภีร์ ในศาสนาต่างๆ เป็นต้น

1.1.3 หนังสือการ์ตูน และหนังสือนิทาน ปัจจุบันสำนักพิมพ์หลายแห่งผลิต หนังสือการ์ตูน และหนังสือนิทาน สอดคล้องกับการสอนสังคมศึกษา หนังสือประเภทการ์ตูนและหนังสือ นิทานเป็นหนังสือที่เหมาะสมกับผู้เรียนชั้นประถมศึกษา ตัวอย่างหนังสือการ์ตูนหรือหนังสือนิทานด้าน ศิลธรรม เช่น คำสอนในศาสนา ชาดก วันสำคัญ

1.1.4 เอกสารร่วมสมัย นอกจาก สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทที่ครูผู้สอนสามารถ นำมาใช้ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาแล้ว ครูยังสามารถนำเอกสารร่วมสมัย ประกอบด้วยเอกสาร ต่างๆ เช่น จุลสาร เอกสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว หนังสือพิมพ์รายวัน ฯลฯ ซึ่งให้ข้อมูลหรือเนื้อหาสาระใน ปัจจุบัน หรือเนื้อหาสาระเพิ่มเติม ซึ่งไม่มีในหนังสือเรียนนำมาใช้ประกอบการสอนสังคมศึกษาเช่นกัน ตัวอย่าง การนำเอกสารร่วมสมัยมาใช้ในสาระต่างๆ ของสังคมศึกษามีดังนี้ การนำประเด็นเหตุการณ์จาก หนังสือพิมพ์มาอภิปรายเกี่ยวกับการใช้ธรรมะในการแก้ปัญหา การปฏิบัติตนในการเป็นพลเมืองดี

1.2 สื่อวัสดุประเภทสื่อโสตทัศนในการสอนสังคมศึกษา สื่อโสตทัศนที่นำมาใช้ใน การสอนสังคมศึกษา ได้แก่ กราฟ แผนที่ แผนภูมิหรือภาพ และภาพชุด

1.2.1 กราฟ เป็นสื่อการสอนสังคมศึกษาที่ใช้แสดงข้อมูลที่เป็นจำนวนตัวเลข หรือข้อความเพื่อนำไปสู่การเปรียบเทียบในข้อมูล ผู้สอนสังคมศึกษาสามารถใช้กราฟประเภทต่างๆ เช่น กราฟเส้นตรง เส้นโค้ง กราฟแท่ง กราฟวงกลม กราฟรูปภาพ เป็นต้น การใช้กราฟประกอบการเรียนการ

สอนสังคมศึกษา เช่น การสอนศีลธรรม เช่น การสอนศาสนา อาจใช้กราฟแสดงจำนวนผู้นับถือศาสนาต่างในประเทศไทย

1.2.2 แผนที่ เป็นสื่อสำคัญของการสอนสังคมศึกษาในสาระภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ เป็นต้น

1.2.3 แผนภูมิหรือแผนภาพ เป็นสื่อที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ ความต่อเนื่องหรือวิวัฒนาการของข้อมูล ตัวอย่างแผนภูมิภาพหรือแผนภาพที่นำมาใช้ในการสอนสังคมศึกษามีดังนี้ ศาสนาศีลธรรม จริยธรรมในการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถใช้แผนภูมิสอนหลักธรรมคำสอนต่างๆ เช่น อริยสัจ 4 ไตรสิกขา อบายมุข 6 เป็นต้น

1.2.4 ภาพและภาพชุด เป็นภาพที่ใช้ประกอบการสอนสังคมศึกษาโดยใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ต้องมีขนาดเหมาะกับกลุ่มผู้เรียน เช่น ภาพพุทธประวัติ เป็นต้น

1.3 สื่อวัสดุประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่ผู้สอนสังคมศึกษานิยมใช้ได้แก่

1.3.1 ภาพยนตร์/วีดิทัศน์ เป็นสื่อที่ใช้เสนอเนื้อหาที่มีการเคลื่อนไหวให้เห็นทั้งภาพและเสียงเป็นสื่อการสอนที่นักเรียนให้การสนใจกันมาก เพราะทำให้บทเรียนมีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ในการเรียนสังคมศึกษา ภาพยนตร์/วีดิทัศน์จึงมีความเหมาะสมมาก โดยเฉพาะกรณีที่แสดงเนื้อหาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตัวอย่างการใช้ภาพยนตร์/วีดิทัศน์เป็นสื่อการสอน เช่น ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เสนอภาพยนตร์ธรรมะหรือชาดก เช่น พระมหาชนก หรือวีดิทัศน์ พุทธศาสนิกชน ตัวอย่างวิธีการบริหารจัดการและเจริญปัญญา ฯลฯ

1.3.2 สื่อเสียง ปัจจุบันสามารถบันทึกเสียงอยู่ในวัสดุหลายรูปแบบ เช่น ซีดี mp3 ผู้สอนสังคมศึกษาใช้สื่อเสียงในการสอน เช่น การบรรยายธรรมะ ฯลฯ

1.3.3 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นบทเรียนที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อหรือช่องทางในการนำเสนอเนื้อหาที่มีกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เป็นการรวมศักยภาพการทำงานของคอมพิวเตอร์และโครงสร้างที่พึงประสงค์ เป็นการจัดโปรแกรมการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ ตัวอย่างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีดังนี้ ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม พุทธประวัติ ได้แก่ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา การปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา หลักคำสอนของศาสนาอื่นๆ ศาสนสถาน ศาสนพิธี เป็นต้น

1.3.4 e-Learning หมายถึง การเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อคอมพิวเตอร์ e-Learning นี้มีทั้งระบบออฟไลน์ในรูปแบบซีดีรอม และแบบออนไลน์ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์

2. สื่ออุปกรณ์ในการสอนสังคมศึกษา ได้แก่

2.1 เครื่องคอมพิวเตอร์ คือ เครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความสามารถในการคำนวณอัตโนมัติตามคำสั่ง ส่วนที่ใช้ประมวลผล เรียกว่า หน่วยประมวลผล

2.2 เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ เป็นอุปกรณ์ที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดสัญญาณจากอุปกรณ์หลายประเภท เช่น คอมพิวเตอร์ หรือเครื่องเล่นดีวีดี

2.3 ของจริงของจำลอง คือ ของจริงได้แก่ วัตถุ เป็นสื่อการสอนที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม และได้รับการสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้าน ของตนเอง สัมผัสและต้องได้เห็น ได้ยิน ตัวอย่างสื่อของจริง เช่น เครื่องอัฐบริขาร ธงชาติ พระพุทธรูป ของจำลองเป็นสื่อที่ใกล้เคียงของจริงมากที่สุด ตัวอย่างสื่อของจำลองที่ในสอนสังคมศึกษา เช่น แบบจำลองสถานที่สำคัญทางศาสนา

2.4 หุ่นมือ เป็นสื่อการสอนสังคมศึกษาที่ทำได้เอง จากวัสดุที่เราไม่ใช้แล้วและซื้อส่วนที่จำเป็นบางส่วน ซึ่งอาจนำเสนอในรูปแบบของละครหุ่น สอนศีลธรรม เป็นต้น

3. สื่อวิธีการในการสอนสังคมศึกษา ได้แก่

3.1 วิธีการสอนโดยทั่วไป ได้แก่

3.1.1 การสาธิตและการฝึกปฏิบัติจริง เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนเห็นวิธีการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้เห็นหลังจากนั้นจึงฝึกปฏิบัติจริง เช่น การฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญา

3.1.2 การอภิปรายโดยใช้ร่วมกับวิธีการ เช่น เล่นเกม กรณีตัวอย่าง ข่าวและเหตุการณ์

3.1.3 การสอนแบบแก้ปัญหา เช่น การยกปัญหาตัวอย่าง

3.1.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น โครงการค่ายธรรมะ การจัดกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวันสำคัญทางศาสนา การจัดนิทรรศการ ฯลฯ

สรุป ประเภทของสื่อการสอน ได้มีจำแนกสื่อการสอนไว้หลายลักษณะโดยแบ่งตามประเภท วิธีการใช้ ช่องทางการส่งและรับสาร โครงสร้างความคิด โครงสร้างของสื่อ แต่ไม่ได้เป็นการกำหนดตายตัว ล้วนแต่เป็นความคิดเห็นของแต่ละท่านที่จัดแบ่งประเภทของสื่อการสอนไว้ ไม่ว่าจะเป็นการสอนประเภทใดก็ตาม ก็คือสิ่งที่เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน จะเป็นวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ หรือทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์หรือความคิดก็ตาม ถือเป็นสื่อการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้นขึ้นอยู่กับว่าการนำสื่อแต่ละประเภทไปใช้ให้ถูกต้องความต้องการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

1.5 คุณภาพของสื่อการสอน

ได้มีหน่วยงานและผู้รู้ได้กล่าวถึงคุณภาพของสื่อการสอน ไว้หลายหน่วยงานและหลายท่าน พอสรุปได้ ดังนี้

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2547, น. 5) ได้กล่าวว่า สื่อการสอนที่จัดทำขึ้นต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องและหลักการสอนต่างๆ เพื่อจะทำให้สื่อนั้นมีคุณภาพสามารถส่งเสริม

กระบวนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพ สื่อการสอนที่ดีควรมีลักษณะดังสรุปได้ ดังนี้

1. เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ของหลักสูตร
  2. เหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน
  3. ให้ความรู้แก่ผู้เรียนเป็นขั้นตอนจากง่าย ๆ ไปหายาก
  4. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็ว และประหยัดเวลา
  5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิต การใช้ และการประเมินผลสื่อ
  6. ได้รับความสนใจของเรียน และผู้เรียนสามารถตอบสนองได้ทันที
  7. ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาที่สอน
  8. มีความประณีตขนาดเหมาะสมกับผู้เรียนที่จะใช้ประกอบกิจกรรมระหว่างเรียนและเหมาะสมกับการสอนของครู เช่น ถ้าสื่อชิ้นนั้นต้องนำมาแสดงให้นักเรียนดูหน้าชั้น ก็จะต้องมีขนาดใหญ่พอที่นักเรียนทุกคนในชั้นจะสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน รูปร่าง สี ได้รับความสนใจและมีความชัดเจน
  9. ใช้คุ้มค่าคุ้มเวลา และแรงงาน
  10. สื่อการสอนที่ดีควรผ่านการทดลองใช้และแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง
- สำลี รักสุทธี (2553, น. 12-13) ได้กล่าวว่า สื่อการสอนที่ดีควรมีลักษณะหรือคุณภาพพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. มีคุณภาพ สามารถแก้ปัญหาได้ตามเป้าหมาย
2. มีคุณค่า คือ นอกจากจะแก้ปัญหาได้ตามเป้าหมายแล้วยังแสดงถึงการพัฒนาและแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ในผลงานหรือสื่อชิ้นนั้นด้วย
3. เหมาะสมกับวัยหรือระดับของผู้เรียน
4. สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ ประหยัด ราคาไม่แพง
5. จัดทำได้ง่าย ครูสามารถทำเองได้
6. ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น
7. มีความสะดวก ใช้ง่าย ไม่สลับซับซ้อน
8. มีความคงทน
9. จัดเก็บได้ง่าย
10. สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่มีปัญหาหรือเนื้อหาหรือเรื่องที่ต้องการแก้ไข
11. กระตุ้นและได้รับความสนใจได้จริง
12. แปลเรื่องที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้จริง

สรุป คุณภาพของสื่อการสอนที่ดี ที่มีผลส่งเสริมทำให้การสอนมีคุณภาพตามที่ตั้งเอาไว้ มีความเหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับเนื้อหา ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้และเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว สามารถจดจำเนื้อหาได้นาน พร้อมกับช่วยกระตุ้นเร้าความสนใจต่อการเรียน

1.6 ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

ได้มีหน่วยงานและผู้รู้ได้อธิบายขั้นตอนการใช้สื่อการสอน ไว้หลายหน่วยงานและหลายท่าน พอสรุปได้ ดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2531, น. 87-88) ได้สรุปขั้นตอนการใช้สื่อการสอนได้ ดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะเรียน สื่อที่ใช้ในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่แสดงเนื้อหากว้างๆ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในครั้งก่อนยังมีสื่อที่เน้นเนื้อหาเจาะลึกอย่างแท้จริง อาจเป็นสื่อที่เป็นแนวปัญหาหรือเพื่อผู้เรียนคิดและควรเป็นสื่อที่ง่ายต่อการนำเสนอในระยะเวลาอันสั้น เช่น ภาพ บัตรคำ เป็นต้น
2. ชี้นำดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียน เป็นขั้นสำคัญในการเรียน เพราะเป็นขั้นที่จะให้ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียด เพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้สอนต้องเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหา และวิธีการสอนหรืออาจจะใช้สื่อหลายแบบก็ได้ ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสม และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การใช้สื่อในขั้นนี้จะต้องเป็นสื่อที่เสนอความรู้อย่างละเอียด ถูกต้อง และชัดเจนแก่ผู้เรียน เช่น แผนภาพ ภาพยนตร์ สไลด์ วิดิทัศน์ เป็นต้น
3. ชี้นำวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความรู้ด้านทฤษฎี หรือหลักการที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในขั้นฝึกหัด โดยการลงมือฝึกปฏิบัติเอง สื่อในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่เป็นประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนได้ขบคิด โดยผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อเองมากที่สุด เช่น แบบฝึกหัด ใบงาน เป็นต้น
4. ชี้นำสรุปบทเรียน เป็นขั้นของการเรียนการสอน เพื่อการย้ำเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วย ชี้นำสรุปนี้ควรใช้เพียงระยะสั้นๆ เช่นเดียวกับชี้นำเข้าสู่บทเรียน สื่อใช้สรุปนี้จึงควรครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมดโดยย่อและใช้เวลาน้อย เช่น แผนภาพ แผนภูมิ เป็นต้น
5. ชี้นำประเมินผู้เรียน เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือเข้าใจในสิ่งที่เรียนไปถูกต้องมากน้อยเพียงใด และบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ สื่อในขั้นการประเมินนี้มักจะเป็นคำถามจากเนื้อหาบทเรียน โดยจะมีภาพประกอบด้วยก็ได้ หรืออาจนำสื่อที่ใช้ในขั้นกิจกรรมการเรียนมาถามอีกครั้ง และอาจเป็นการทดสอบ โดยการปฏิบัติจากสื่อหรือการกระทำของผู้เรียน เพื่อทดสอบดูว่าผู้เรียนสามารถมีทักษะจากการฝึกปฏิบัติอย่างถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

ขนาด เชื้อสุวรรณ (2542, น. 88-89) ได้กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนการที่จะใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลตามจุดมุ่งหมายนั้น ครูควรมีหลักในการใช้สื่อการสอน พอสรุปได้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมได้มากที่สุด
2. เครื่องอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีต่างๆ อุปกรณ์ที่ทันสมัยทำให้ประหยัดเวลา ครูผู้สอนจะต้องฝึก รู้วิธีใช้ ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง วางแผนให้ถูกขั้นตอน
3. เตรียมสื่อการสอนให้พร้อมและเป็นไปอย่างถูกต้อง ตามลำดับขั้นตอนและวิธีการ
4. เลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน วิธีการสอน และขั้นตอนการสอน
5. ใช้สื่อการสอนที่ปลอดภัย มีขนาดที่เหมาะสม ถ้าใช้กับผู้เรียนทั้งห้องสื่อจะต้องมีขนาดใหญ่พอที่ผู้เรียนจะมองเห็นได้ทั่วทั้งห้อง แต่ถ้าเป็นของจริง อุปกรณ์จำลองต่างๆที่มีขนาดเล็ก อาจจะต้องปรับวิธีสอนให้เหมาะสม เช่น จัดแบ่งกลุ่ม
6. การใช้สื่อการสอนจะต้องถูกต้องตามหลักวิธีการใช้ ใช้อย่างคล่องแคล่ว เช่น ใช้แผนภาพ ควรใช้เครื่องช่วยติด เช่น กาว ดินน้ำมัน เทป ติดกระดานหรือผนังให้อยู่ในระดับที่สูงพอที่จะมองเห็นได้ทั่วถึง การชี้ควรใช้ไม้ชี้ ไม่ควรใช้มือ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 8-9) ขั้นตอนการเตรียมและใช้สื่อการสอน ผู้สอนควรมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดทำ จัดหาสื่อการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับบทเรียน ตามแผนการสอนที่เตรียมไว้ เช่น ภาพ และแผนภูมิ เป็นต้น
2. สำนักรววัสดุอุปกรณ์ทุกชิ้นที่จะนำมาใช้ก่อนว่าอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ มีความชัดเจน ไม่ขาดชำรุด
3. ทดลองใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อนที่จะใช้จริง เพื่อการใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้องตามขั้นตอน ทำให้ไม่เสียเวลาในขณะการสอน
4. สำนักรวและจัดเตรียมห้องเรียนก่อนเรียนก่อนใช้จริงเพื่อมิให้เกิดความบกพร่องในการใช้อุปกรณ์
5. จัดเรียงลำดับวัสดุอุปกรณ์การใช้ก่อน-หลัง เพื่อความคล่องตัวในขณะสอน

จริยา เหนียนเฉลย (2546, น. 19-21) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนที่จะให้ได้ผลสมบูรณ์ที่สุดนั้น นอกจากเลือกสื่อการสอนแล้ว ควรมีการวางแผนการใช้ตามขั้นตอนพอสรุปได้ดังนี้

1. การเตรียมการก่อนการใช้สื่อการสอน เตรียมตัวผู้สอน พิจารณาคูณค่าและวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่จะสอน สิ่งที่จะเป็นปัญหาในการสอน ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เลือกวิธีแก้ปัญหาการเรียนในชั้น ศึกษาหาวิธีที่จะใช้สื่อการสอนนั้นให้เป็นผลดีที่สุด ควรเตรียมและได้ทดลองเป็นอย่างดีก่อนใช้ในห้องเรียน เตรียมชั้นเรียน จัดเตรียมสภาพแวดล้อมห้องเรียน เครื่อง

อำนวยความสะดวก เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม จัดที่นั่งของผู้เรียนและความพร้อมต่างๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกราบรื่น ไม่เสียเวลา เตรียมผู้เรียน เป็นการให้ผู้เรียนทราบว่า จะใช้สื่ออะไร เพื่ออะไร ที่ไหน เมื่อไร โดยมีคำแนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดว่า เนื้อหาสาระในสื่อชิ้นนั้นเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมพร้อม ในการฟัง สามารถจับประเด็นสำคัญของเนื้อหา ได้หรือหากผู้เรียนมีการใช้สื่อด้วยตนเองผู้เรียนจะต้องมีกิจกรรมอะไรบ้าง เช่น การทดสอบ การอภิปราย การแสดง เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง

2. การใช้สื่อการสอนที่เตรียมไว้ การนำสื่อการสอนออกใช้ตามกำหนด ในแผนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้เห็นได้ฟัง หรือร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง และต้องควบคุมการนำเสนอสื่อให้อยู่ในเวลาที่กำหนด และสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนด้วย

3. การจัดกิจกรรมต่อเนื่อง กำหนดกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้เรียนหลังจากการสอนจบลง โดยจะเป็นการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม รายงาน ตอบคำถาม ศึกษาเอกสารนอกสถานที่ การแสดงบทบาทสมมติ

4. สรุปผลการใช้สื่อการสอน ควรมีการติดตามผลโดยการให้ผู้เรียนตอบคำถาม อภิปราย หรือส่งรายงานเพื่อเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและเรียนรู้จากสื่อที่เสนอไปนั้น อย่างถูกต้องหรือไม่ เพื่อให้ผู้สอนจะสามารถทราบจุดบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนได้

กิดานันท์ มลิทอง (2548, น. 114-115) ได้กล่าวว่า ผู้สอนจำเป็นต้องมีหลักในการใช้สื่อการสอนตามขั้นตอนพอสรุปได้ดังนี้

1. เตรียมตัวผู้สอน เป็นการเตรียมในการอ่าน ฟังหรือดูเนื้อหาที่อยู่ในสื่อที่จะใช้ว่ามีเนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วนและตรงกับที่ต้องการหรือไม่ ถ้าสื่อชิ้นนั้นมีเนื้อหา ไม่ครบ ผู้สอนจะมีวิธีการเพิ่มเติม โดยวิธีการใด ในจุดใดบ้าง จะมีวิธีการใช้สื่ออย่างไร เช่น ใช้ภาพนิ่งเพื่อเป็นการนำเสนอ บทเรียนที่จะสอน แล้วอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนนั้น ต่อจากนั้นเป็นการให้ชมวีดิทัศน์เพื่อเสริมความรู้ และจบลงด้วยการสรุปด้วยแผ่นโปร่งใส หรือสไลด์ในโปรแกรม Power point อีกครั้งหนึ่งดังนี้ เป็นต้น ขั้นตอนเหล่านี้ผู้สอนต้องเตรียมตัวโดยเขียนลงในแผนการสอนเพื่อการใช้สื่อได้ถูกต้อง

2. เตรียมจัดสภาพแวดล้อม โดยการจัดเตรียมวัสดุ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ให้พร้อมตลอดจนต้องเตรียมสถานที่ หรือห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมด้วย เช่น มีปากกา เขียนแผ่นโปร่งใส พร้อมแผ่นโปร่งใส แถบวีดิทัศน์ที่นำมาฉายมีการกรอกกลับตั้งแต่ต้นเรื่อง

3. เตรียมพร้อมผู้เรียน เป็นการเตรียมตัวผู้เรียนโดยมีการแนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดว่าเนื้อหาในสื่อชิ้นนั้นเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมในการฟัง ดู หรืออ่านเนื้อหาจากสื่อชิ้นนั้นให้เข้าใจได้ดีและสามารถจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาได้ หรือหากผู้เรียนมีการใช้สื่อด้วยตนเองผู้สอนต้องบอกวิธีการใช้ในกรณีที่เป็นอุปกรณ์ที่เรียนยังไม่เคยใช้มาก่อน และผู้สอนควรบอกล่วงหน้าว่าหลังจากมีการเรียนหรือใช้สื่อเหล่านั้นแล้วผู้เรียนจะต้องมีกิจกรรมอะไรบ้าง เช่น มีการทดสอบ การอภิปราย การแสดง หรือการปฏิบัติ ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมตัวได้ถูกต้อง

4. การใช้สื่อ ผู้สอนต้องใช้สื่อให้เหมาะกับขั้นตอนที่เตรียมไว้แล้ว เพื่อดำเนินการสอนได้อย่างราบรื่น และต้องควบคุมการเสนอสื่อให้ถูกต้อง ตัวอย่าง เช่น ในการฉายวิดีโอ ผู้สอนต้องปรับภาพที่ออกทางเครื่องโทรทัศน์ให้ชัดเจน ปรับเสียงอย่าให้ดังจนรบกวนห้องเรียนอื่น หรือค่อยจนเกินไปจนเรียนที่นั่งอยู่หลังห้องไม่ได้ยิน ดูว่ามีแสงตกอยู่บนจอภาพหรือไม่ หากใช้เครื่องฉายข้ามศีรษะต้องปรับระยะเครื่องฉายไม่ให้ภาพบิดเบี้ยว

5. การประเมินติดตามผล หลังจากที่มีการเสนอสื่อไปแล้ว ควรมีการประเมินติดตามผล โดยการให้ผู้เรียนตอบคำถาม อภิปรายหรือเขียนรายงาน เพื่อเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและเรียนรู้จากสื่อที่เสนอไปนั้นถูกต้องหรือไม่ เพื่อผู้สอนจะได้ทราบจุดบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนได้

ชาอุชัย ยมดิษฐ์ (2548, น. 436-437) ได้กล่าวเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน ว่าจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ พอสรุปได้ ดังนี้

1. ควรมีขนาดใหญ่พอที่นักเรียนจะเห็นได้ทั่วถึง ถ้าเป็นสิ่งที่จะให้ฟังก็ต้องดังพอได้ยินทั่วห้องอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ

2. จะต้องสอดคล้องกับเรื่อง สามารถนำไปประกอบเรื่องราวตอนที่กำลังสอนอยู่ได้อย่างดี

3. สื่อการสอนที่จะนำมาใช้นั้น ครูควรจะได้ซักซ้อมวิธีใช้ให้คล่องแคล่ว ก่อนนำไปใช้จริง

4. การใช้สื่อการสอนประเภทต้องมีผู้ช่วย ก็ควรนัดแนะซ้อมกันไว้ให้พร้อม และควรตรวจสอบสภาพสื่อการเรียนการสอนให้เรียบร้อย

5. ควรได้วางแผนการใช้สื่อการสอนล่วงหน้าอย่างรอบคอบว่าสื่อการสอนประเภทใดใช้กับเนื้อหาตอนใดและใช้อย่างไร

6. กำหนดเวลาโดยประมาณเพื่อใช้สื่อการสอนให้พอเหมาะพอดี

7. ควรปรับให้เหมาะสมกับความสนใจ ประสบการณ์และสติปัญญาของผู้เรียนในชั้น

8. ขณะที่ใช้สื่อการสอนไม่ควรยืนบังผู้เรียน ควรยืนอยู่ข้างหลังหรือด้านหน้าหน้าเข้าหาผู้เรียน

9. ในการอธิบายสื่อการสอน ควรใช้ไม้ชี้ไม่ควรใช้มือชี้ เพราะจะทำให้เกะกะและบังทำให้ผู้เรียนมองเห็นไม่ชัดเจน

10. ครูจะต้องคอยดูพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมอย่างไรเกิดขึ้นในขณะนั้น

11. สื่อการสอนที่ยังไม่ใช้ ควรเก็บไว้หรือปิดบังไว้ก่อน อย่าทิ้งไว้ให้ผู้เรียนเห็น เพราะจะทำให้ความสนใจของผู้เรียนลดลง เมื่อถึงเวลาใช้และจะทำให้ผู้เรียนเป็นความสนใจไปอยู่ที่สื่อการสอนนั้น โดยที่ยังไม่ถึงเวลาและเมื่อใช้เสร็จควรเก็บไปให้พ้น

12. ตัวอักษรและข้อความที่เขียนอธิบายประกอบในสื่อการสอน ควรเป็นข้อความกะทัดรัด ไม่ยืดยาวจนเกินไป ขนาดของตัวอักษรก็ควรจะให้ใหญ่พอที่จะเห็นได้ชัดเจน ทั่วไป

13. สื่อการสอนบางประเภทต้องหาที่จัดวางเป็นพิเศษ เช่น โต๊ะ ขาหยั่ง เวกี ฯลฯ

14. สื่อการสอนบางประเภทอาจใช้แทนครูได้ เช่น เทปบันทึกเสียง ทำนองเสนาะ และอาจให้ผู้เรียนฝึกหัดอ่านทำนองเสนาะจากเทป ได้นอกเวลาเรียน ครูควรแนะนำวิธีใช้และสาธิตให้ดูก่อน และควรได้ติดตามผลด้วย

15. สื่อการสอนที่ต้องการส่งให้ผู้เรียนดู ควรทำหลังจากครูหยุดพูดแล้วและต้องมีจำนวนมากพอที่จะแบ่งกันดู โดยไม่ต้องเสียเวลารอนาน และให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน

สุปราณี จิราธรรงค์ (2551, น. 80) ได้กล่าวว่า ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการใช้สื่อการสอนว่า มีสื่ออะไรบ้าง มีความรู้เกี่ยวกับวิธีใช้สื่อประเภทต่างๆ มีความรู้ในการเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสาระการเรียนรู้ วุฒิภาวะของผู้เรียน ซึ่งมีขั้นตอนพอสรุปได้ดังนี้

1. สอดคล้องและเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ที่กำหนด
2. ใช้ง่าย สะดวก และปลอดภัย ปัจจุบันมีสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่หลายชนิด เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ การใช้สไลด์ การใช้เครื่องฉายภาพ LCD การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ซึ่งผู้สอนจะต้องรู้จักการใช้เครื่องมือเหล่านี้เพื่อจะได้ใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้จะต้องปลอดภัยกับนักเรียนด้วย

3. สีสันสวยงาม ดึงดูดความสนใจ โดยเฉพาะในชั้นเด็กเล็กๆ จะชอบสื่อที่มีสีสันสวยงาม ภาพชัดเจน สื่อความหมาย

สรุป ขั้นตอนการใช้สื่อการสอนนั้น มีวิธีการนำไปใช้ ตามขั้นตอน อาจสรุปได้ดังนี้ คือ ขั้นตอนการเลือกสื่อการเรียนการสอนพิจารณาเลือกสื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เหมาะสมกับวัย สติปัญญา ความต้องการ ชั้นวางแผนการใช้สื่อโดยมีการเตรียมตัวผู้สอน การเตรียมตัวผู้เรียน และสถานที่ ชื่อนำสื่อไปใช้ตามที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นวัดและประเมินผลการใช้สื่อ ตรวจสอบการใช้ สภาพปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อการใช้สื่อ ความพึงพอใจ ความสนใจต่อผู้เรียน เป็นต้น

1.7 ประโยชน์การใช้สื่อการสอน

มีผู้รู้ได้กล่าวถึงประโยชน์การใช้สื่อการสอน ไว้หลายท่านสรุปได้ ดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2540, น. 88) กล่าวว่า ประโยชน์ของการใช้สื่อการสอนสามารถใช้ได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยุกยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

2. สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการสอน

3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น

4. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และกับผู้สอนด้วย

5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาวิชาความรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น

6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล

7. การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการสอน เป็นการช่วยให้บรรยากาศในการสอน น่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสุขสนุกสนาน ในการสอนมากกว่าวิธีการบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองเพิ่มขึ้นด้วย

8. สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาของสื่อเองได้ เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอ ในเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้น่าสนใจยิ่งขึ้น

ลำลี รักสุทธิ (2553, น. 13) ได้กล่าวถึงประโยชน์การใช้สื่อการสอนว่า สื่อการสอนมีประโยชน์ พอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลได้อย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน
2. เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้ครูสอนเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น
3. เป็นเครื่องช่วยย่นเวลาการสอนให้สั้นลง
4. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น
5. ช่วยทำเรื่องที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม
6. ช่วยทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย
7. ช่วยกระตุ้น และเร้าความสนใจให้กับผู้เรียนมากขึ้น
8. ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น
9. ผู้เรียนประสบความสำเร็จจากการเรียนมากขึ้น
10. ช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อในการเรียน

11. ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนโดยรวม
 วิไลวรรณ แสนพาน (2553, น. 271 – 273) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของสื่อการสอนเป็น
 เครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิดได้แก่
 การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม และค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการสอน
 ปัจจุบัน มีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สื่อมีมากมายและ
 หลากหลายรูปแบบมีบทบาทและให้คุณประโยชน์ต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่าย รวดเร็วขึ้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็น กระบวนการ
3. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
4. สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และ ทำให้
 อยากรู้อยากเห็น
5. ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน
6. เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกันให้ เรียนรู้ได้
 เท่าเทียมกัน

7. ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆให้เชื่อมโยงกัน
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆเพื่อการค้นคว้า เพิ่มเติม
9. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้หลายมิติ จากสื่อที่หลากหลาย
10. เชื่อมโยงโลกที่อยู่ไกลตัวผู้เรียนให้เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุป ประโยชน์การใช้สื่อการสอน ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือในการ
 ถ่ายทอดความรู้ จากเรื่องที่ยากให้เป็นเรื่องที่ยง่ายขึ้น เรียกว่า ทำสิ่งที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรม ทำให้
 ผู้เรียนมีความเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น มีความสนุกสนาน อยากรู้อยากหาความรู้ ไม่เบื่อหน่ายต่อการสอนที่
 เกิดขึ้น ทำให้ผู้สอนก็สอนได้ง่ายขึ้น เกิดการพัฒนาศักยภาพกับผู้เรียนอย่างกว้างขวาง

1.8 ปัญหาการใช้สื่อการสอน

มีผู้รู้กล่าวถึงปัญหาการใช้สื่อการสอนไว้หลายท่าน พอสรุปได้ ดังนี้
 บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุวรรณ นาฏ (2541, น. 125) กล่าวถึงปัญหาในการใช้สื่อการ
 สอน พอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีงบประมาณเพียงพอ สำหรับ
 ซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน
  - 1.1 อุปกรณ์ที่ทางโรงเรียนมีอยู่ไม่ตรงกับบทเรียน
  - 1.2 อุปกรณ์ที่ทางโรงเรียนมีอยู่ล้าสมัย หรือชำรุด

1.3 สภาพห้องเรียนและสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสมกับการใช้อุปกรณ์บางประเภท เช่น ห้องเรียนมีแสงสว่างมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับเครื่องฉายบางประเภท

2. ปัญหาด้านผู้สอน

2.1 ผู้สอนไม่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านสื่อดิจิทัลศึกษา

2.2 ผู้สอนขาดทักษะในการใช้เครื่องมือบางประเภท

2.3 ผู้สอนเกรงว่าเมื่อใช้อุปกรณ์การสอนแล้ว จะทำให้เสียเวลาและสอนไม่ทันตาม

หลักสูตร

2.4 ผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของอุปกรณ์ และคิดว่าตนเองสามารถทำได้โดยไม่ต้องมี

อุปกรณ์

2.5 ผู้สอนไม่ยอมอุทิศเวลาในการทำอุปกรณ์สื่อการสอน

2.6 ผู้สอนคิดว่าเมื่อใช้อุปกรณ์แล้วระเบียบของห้องจะเสียไป

2.7 ผู้สอนไม่ยอมใช้อุปกรณ์การสอนเพราะราคาแพง กลัวว่าจะต้องรับผิดชอบใน

กรณีชำรุด หรือเสียหาย

3. ปัญหาด้านผู้บริหารโรงเรียน ผู้บังคับบัญชาไม่ส่งเสริมให้มีการใช้อุปกรณ์การสอน มากเท่าที่ควร และบางแห่งก็ขาดกำลังคนที่จะทำงานด้านนี้โดยเฉพาะ

สรุป ปัญหาการใช้สื่อการสอน มีอยู่หลายด้านด้วยกัน คือ ด้านบุคลากร ด้านผู้ผลิตสื่อ ด้านวิธีการใช้สื่อ ด้านการดูแลบำรุงรักษา ไม่ให้ความสำคัญต่อการใช้สื่อ ด้านผู้บริหารขาดการเอาใจใส่ ดูแล งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อ ความไม่ทันสมัยของสื่อ สถานที่ไม่อำนวยต่อการใช้สื่อ สิ่งเหล่านี้ก็เป็นปัญหาต่อการใช้สื่อการสอนไม่สามารถจัดการสอนได้สมบูรณ์แบบ

2. วิชาวพระพุทธศาสนา

งานวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชา พระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขต สะพานสูง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนา ครอบคลุม (1) หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และ(2) ขอบข่ายเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความ เชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับ

บริบท สภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ ดังนี้ (1) ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรม ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญ ประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม (2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยม ด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่าง สันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก (3) เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน (4) ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของ มนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจาก เหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของ ชาตินไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก และ (5) ภูมิศาสตร์ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศ ของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กัน ของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดยสรุป หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรม เพื่อให้ผู้เรียนนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2.2 ขอบข่ายเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมความสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 138-144)

ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนา

ตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดสาระมาตรฐานการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้เนื้อหาสาระ ด้าน ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ไว้ ดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้ ด้านศาสนา ศิลปกรรม และจริยธรรม

1.1 มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตาม หลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1.2 มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรง รักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

2. หน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

2.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนาและพุทธประวัติ

2.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธสาวก ชาดก และพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง

2.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระไตรปิฎก

2.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

2.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่และมรรยาทของชาวพุทธ

2.6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

2.7 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตาม หลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน

2. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรมหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด

3. เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

4. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรม โอวาท 3 ในพระพุทธานุชาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
  5. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
  6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตาที่มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธานุชาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด
  7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์
  8. อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป
- มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธานุชาหรือศาสนาที่ตนนับถือ
- ตัวชี้วัด
1. อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ
  2. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด
  3. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง
- กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**
- สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
- มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธานุชาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- ตัวชี้วัด
1. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธานุชาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย
  2. สรุปรุทธานุชาประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
  3. เห็นคุณค่า และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
  4. อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ

5. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติ ตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตาที่มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการพัฒนาตนเองและ
สิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา
พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

1. จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง
2. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และ
อภิปรายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

3. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของ
พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตาม
หลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

1. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติหรือความ
สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ

2. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเวชนียสถาน หรือประวัติศาสดาที่ตน
นับถือตามที่กำหนด

3. เห็นคุณค่าและประพุดิตตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติ
สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด

4. วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรม
โอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

5. ชื่นชมการทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติ
ในการดำเนินชีวิต

6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตาและบริหารจิต เจริญปัญญา มีสติที่เป็นพื้นฐาน
ของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อแก้ปัญหาอบายมุขและสิ่งเสพติด
8. อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป
9. อธิบายลักษณะสำคัญของศาสนพิธี พิธีกรรมของศาสนาอื่นๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพิธี

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ในศาสนสถาน และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม
2. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด
3. อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมใน ศาสนพิธี พิธีกรรม และกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนด และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
4. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ
5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์

3. โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ครอบคลุม (1) ประวัติโรงเรียนวัดลาดบัวขาว (2) วิสัยทัศน์ (3) ปรัชญา (4) พันธกิจ และ(5) การจัดการเรียนการสอน

3.1 ประวัติโรงเรียนวัดลาดบัวขาว

โรงเรียนวัดลาดบัวขาว ตั้งอยู่ที่ แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร เปิดทำการสอนครั้งแรก เมื่อ 16 เมษายน 2479 ทำการสอนตั้งแต่อนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2 วิสัยทัศน์โรงเรียนวัดลาดบัวขาว

โรงเรียนวัดลาดบัวขาวเป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้เรียนมีศักยภาพตามมาตรฐานหลักสูตร ครูเป็นผู้นำทางวิชาการ สานสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน พร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

3.3 ปรัชญาโรงเรียนวัดลาดบัวขาว

การเรียนรู้การฝึกฝนเป็นการพัฒนาตนและพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืน

3.4 พันธกิจโรงเรียนวัดลาดบัวขาว

มุ่งเน้นการบริหารจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ

ส่งเสริมผู้เรียนให้มีศักยภาพตามมาตรฐานหลักสูตร พัฒนาครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการ สร้างเสริมสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

3.5 การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน

2 ภาคการศึกษา รวมเวลา 40 ชั่วโมง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวน 6 เรื่อง ระหว่างปี พ.ศ. 2547-พ.ศ.2555 จำแนกเป็น 2 ประเด็น คือ (1) งานวิจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้สื่อการสอนของครู และ(2) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อในวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษา

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้สื่อการสอนของครู

พระมหาทองดี ปัญญาชีโร (กันทวงศ์) (2547) ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจการสอนของครูพระช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตามทรรศนะของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดเทพลีลา เขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ (1) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ คือ การใช้สื่อประเภทภาพนิ่ง เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพการ์ตูน หรือสไลด์เป็นต้น การใช้สื่อประเภทหนังสือ หรือเอกสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับธรรมะ การใช้สื่อประเภทข่าวหรือบทความเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา การใช้สื่อประเภทเทปโทรทัศน์เกี่ยวกับธรรมะ และการใช้สื่อประเภทเทปธรรมะ และ (2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ การจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมเน้นให้นักเรียนปฏิบัติได้จริงการจัดกิจกรรมอบรมเข้าค่ายธรรมะในบางโอกาส การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ไปศึกษาภายนอกโรงเรียน เช่น ในวัด หรือโบสถ์วิหาร เป็นต้น การจัดกิจกรรมให้นักเรียนนั่งสมาธิ หรือไหว้พระสวดมนต์ และการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

พระธีรชาติ ธีรวโส (ธรรมวงศ์) (2548) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ มีปัญหาการใช้หลักสูตร (วิชาพระพุทธศาสนา) อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ครูขาดความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนใน

สาระพระพุทธศาสนาที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการ
 ทำแผนและวางแผนการสอนสาระพระพุทธศาสนา ครูไม่ใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนในสาระ
 พระพุทธศาสนา

พระกัมปนาท พิมพ์ทอง (2555) ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจการสอนวิชา
 พระพุทธศาสนาของครูพระ ตามทรศนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนวัดหนองจอก
 (ภักดีนรเศรษฐ์) สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้านการใช้สื่อการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก
 มากไปหาน้อย คือ การใช้ภาพนิ่ง เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพการ์ตูน ป้ายนิเทศต่างๆ หรือเอกสาร
 ธรรมะ การใช้ภาพเคลื่อนไหว เช่น วิดีโอซีดี รายการโทรทัศน์ หรือสื่อจากคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับธรรมะ
 การใช้การแสดงบทบาทสมมติหรือสถานการณ์จำลองเป็นต้น และลำดับสุดท้าย การใช้สื่อประยุกต์จาก
 สิ่งแวดล้อมรอบตัวหรือการทัศนศึกษาในสถานที่จริง

โดยสรุป จากการศึกษางานวิจัย 3 เรื่อง ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนดังนี้
 (1) ด้านการใช้สื่อการสอนตามประเภทของสื่อการสอนที่มีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ประเภท
 ภาพนิ่ง เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพการ์ตูน ป้ายนิเทศต่างๆ หรือเอกสารธรรมะ เป็นต้น ประเภท
 หนังสือ หรือเอกสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับธรรมะ ประเภทข่าวหรือบทความเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ประเภท
 เทปธรรมะประเภทภาพเคลื่อนไหว เช่น วิดีโอซีดี รายการโทรทัศน์ หรือสื่อจากคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับ
 ธรรมะ ประเภทการแสดงบทบาทสมมติหรือสถานการณ์จำลองเป็นต้น และประเภทสื่อประยุกต์จาก
 สิ่งแวดล้อมรอบตัวหรือการทัศนศึกษาในสถานที่จริง (2) ด้านการจัดกิจกรรมการสอน คือ การจัดให้
 นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมเน้นให้นักเรียนปฏิบัติได้จริง การจัดกิจกรรมอบรม
 เข้าค่ายธรรมะในบางโอกาส การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ไปศึกษาภายนอกโรงเรียน เช่น ในวัด หรือ
 โบสถ์วิหาร เป็นต้น การจัดกิจกรรมให้นักเรียนนั่งสมาธิ หรือไหว้พระสวดมนต์ และการจัดกิจกรรมในวัน
 สำคัญทางพระพุทธศาสนา และ (3) ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ครูขาดความรู้และทักษะในการ
 จัดการเรียนการสอนในสาระพระพุทธศาสนาที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูขาดความรู้ความ
 เข้าใจและทักษะในการทำแผนและวางแผนการสอนสาระพระพุทธศาสนา ครูไม่ใช้สื่อในการจัดการเรียน
 การสอนในสาระพระพุทธศาสนา

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อในวิชาพระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษา

พระมหาวิชาน ธีระพันธ์ (2547) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือการ์ตูนเรื่อง
 ศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนาวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมี
 ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน และสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้
 หนังสือการ์ตูนเรื่องศาสนาพิธีทางพระพุทธศาสนาวิชาพระพุทธศาสนาคุณภาพและมีประสิทธิภาพ และ

ได้แนวทางหรือวิธีการพัฒนาหนังสือการ์ตูนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

อารีรัตน์ โสพิกุล (2547) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างหนังสือการ์ตูนกับหนังสือเรียนตามปกติวิชาพระพุทธศาสนา โดยผ่านหนังสือเรื่อง หยตน้ำบนใบบัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยหนังสือการ์ตูนหยตน้ำบนใบบัว กว่าการเรียนด้วยหนังสือเรียนตามปกติ และนักเรียนมีความชอบหนังสือการ์ตูนอยู่ในระดับมาก

พระมหาสมคิด อุททะวัน (2549) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา วิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา วิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนและรู้สึกสนุกสนานในการศึกษาด้วยตัวเอง เป็นจุดเร้าความสนใจแก่ผู้เรียนได้ดี เกิดการเรียนได้สูง และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาได้ในเวลาอันสั้น

โดยสรุป จากการศึกษางานวิจัย 3 เรื่อง ได้องค์ความรู้ (1) หนังสือการ์ตูนเรื่องศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนาวิชาพระพุทธศาสนา ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน ด้วยหนังสือการ์ตูนหยตน้ำบนใบบัว กว่าการเรียนด้วยหนังสือเรียนตามปกติ (3) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา วิชาพระพุทธศาสนา ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนและรู้สึกสนุกสนานในการศึกษาด้วยตัวเอง เป็นจุดเร้าความสนใจแก่ผู้เรียนได้ดี เกิดการเรียนได้สูง และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาได้ในเวลาอันสั้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนาระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยมีกำหนดรายละเอียดในส่วนของประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 398 คน ที่ศึกษาในโรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 200 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เหตุผลเพราะว่านักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 และปีที่ 6 มีทักษะในอ่าน และเขียนมากกว่านักเรียนระดับชั้นเด็กเล็ก จึงเข้าใจคำถามในแบบสอบถามได้ดีกว่า

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนาระดับประถมศึกษา แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 8 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูใช้เป็นสื่อการสอน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู

ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะ

ลักษณะของแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 ตอนที่ 4 ตอนที่ 5 ตอนที่ 6 และตอนที่ 7 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า และตอนที่ 8 เป็นแบบสอบถามแบบเขียนตอบแบบปลายเปิด

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอน การใช้สื่อการสอน วิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและโรงเรียนวัดลาดบัวขาว

ขั้นที่ 2 กำหนดสิ่งต้องประเมินหรือวัตถุประสงค์ที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์และเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูใช้เป็นสื่อการสอน (2) ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ (3) คุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้ (4) ขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู (5) ประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู และ (6) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครู

ขั้นที่ 3 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ประกอบด้วย

3.1 แบบสอบถามแบบชนิดเลือกตอบ

3.2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีระดับคะแนนแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับคะแนน	แปลความหมาย
5	มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
4	มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก
3	มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง
2	มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อย
1	มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ถึง ตอนที่ 7 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 8 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบเขียนตอบความคิดเห็นปลายเปิด

ขั้นที่ 4 สร้างแบบสอบถาม โดยนำสิ่งที่ประเมินหรือวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน มาทำเป็นแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร แบบสอบถาม โดยแบ่ง
สอบถามออกเป็น 8 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาในวิชา
พระพุทธศาสนาที่ครูใช้เป็นสื่อการสอน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับคุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู

ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ
ประกอบด้วย (1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยี
การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา จำนวน 1 คน รวมจำนวน 3 คน (รายชื่อ
ผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก) พร้อมทั้งแบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถามมี 2 แบบ เป็นแบบที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ (1) แบบประเมินคุณภาพแบบมาตรฐานประมาณค่า และ (2) แบบประเมิน
คุณภาพโดยการหาค่าความสอดคล้อง (รายละเอียดของแบบประเมินคุณภาพอยู่ในภาคผนวก)

การประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาค่าความสอดคล้อง (ICO)
ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : ICO)
เกณฑ์การพิจารณาค่าความสอดคล้อง คือ

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความเหมาะสม

สูตรในการคำนวณ ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 น. 65)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลลัพธ์จากการประมวลผล ค่า IOC จะปรากฏผลการพิจารณา

ตั้งแต่	0.67 – 1.00	นำไปใช้ได้
	0.33	ปรับปรุง
	0.00	หรือมีค่าเป็นลบ ตัดทิ้ง

ผลการหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ปรากฏว่าทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพ โดยแบบประเมินคุณภาพแบบมาตรฐาน ประเมินค่า 5 ระดับ คือ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ดี ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอยู่ในระดับดี แต่ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะให้ปรับแก้ ดังรายละเอียด ชั้นที่ 6 ชั้นที่ 6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบข้อคำถามว่าตรงตามวัตถุประสงค์ และภาษาที่ใช้พบว่า ข้อความมีความชัดเจนแต่ให้ปรับปรุงแบบสอบถาม ดังนี้ 1. แบบสอบถาม คำชี้แจงของแต่ละตอน จากเดิม “เกี่ยวกับ” แก้ไขเป็น “ที่มีต่อ”

ชั้นที่ 7 ทดลองใช้แบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมโภชกรุงอนุสรณ์ (200 ปี) สังกัดสำนักงาน เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร จำแนกเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 45 คน กลุ่ม ทดลองใช้เป็นนักเรียนตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้ พบว่า ทุกข้อคำถาม กลุ่มตัวอย่าง เข้าใจเป็นอย่างดี แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

ชั้นที่ 8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มีดังนี้ (รายละเอียดแบบสอบถามฉบับ สมบูรณ์อยู่ในภาคผนวก)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ อายุ จำนวน 2 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์และเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูใช้เป็นสื่อการสอน ครอบคลุมสิ่งที่สอบถาม ประกอบด้วยลักษณะวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอนของครูมีคำถามข้อ ย่อย และเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูนำสื่อการสอนมาใช้ มีจำนวน 12 ข้อคำถาม ลักษณะเป็น แบบสอบถามแบบมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้สอนในวิชาพระพุทธศาสนา ครอบคลุมสิ่งที่สอบถาม ประกอบด้วย ลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อ เครื่องมือ / อุปกรณ์ และสื่อวิธีการ มีจำนวน 38 ข้อคำถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัด ประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 คุณภาพของสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้สอนในวิชาพระพุทธศาสนา ครอบคลุมสิ่งที่สอบถาม ประกอบด้วย ลักษณะคุณภาพของสื่อการสอน มีจำนวน 5 ข้อคำถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 5 ขั้นตอนการใช้สื่อในการสอนของครูวิชาพระพุทธศาสนา ครอบคลุมสิ่งที่สอบถาม ประกอบด้วย ลักษณะขั้นตอนก่อนการใช้สื่อในการสอนของครู ขั้นตอนการใช้สื่อ ระหว่างการสอนของครูที่ได้นำสื่อการสอนมาใช้ และขั้นตอนหลังการใช้สื่อการสอนของครู มีจำนวน 15 ข้อคำถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 6 ประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา ครอบคลุมสิ่งที่สอบถาม ประกอบด้วย ลักษณะประโยชน์ของสื่อการสอนที่ครูใช้ในวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวน 6 ข้อคำถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 7 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา ครอบคลุมสิ่งที่สอบถาม ประกอบด้วย ลักษณะปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวน 6 ข้อคำถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะ จำนวน 1 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเขียนตอบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 วิธีการแจกและรับแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล โดยแจกในคาบวิชาพระพุทธศาสนาแต่ละชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับจำนวนของแบบสอบถามที่แจกและรับ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนแบบสอบถามที่แจกและที่ได้รับคืน

ระดับ	จำนวน	
	แบบสอบถามที่แจก	แบบสอบถามที่ได้รับคืน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	69	69
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	65	65
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	66	66
รวม	200	200

3.2 วัน และเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่ง

แบบสอบถามและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 200 ฉบับ เมื่อวันที่ 8 – 15 ธันวาคม 2558 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน 200 ฉบับ มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้สูตรค่าร้อยละ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สูตรค่าร้อยละ ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}} \times 100$$

4.2 วิเคราะห์ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว กรุงเทพมหานคร โดยใช้สูตรค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

4.2.1 สูตรค่าเฉลี่ย (Mean - $\bar{X}$) ใช้ในการหาระดับ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว กรุงเทพมหานคร โดยใช้คอมพิวเตอร์คำนวณ ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อกำหนดให้	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามแนวของ จอห์น ดับบลิว เบสท์ และเจมส์ วี คาคห์น (John W. Best and James V. Kahn) ดังนี้ (Best, John W. and Kahn, James V, 1986, pp. 181-182) ใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	มีความเห็นด้วยมากที่สุด
3.50 - 4.49	มีความเห็นด้วยมาก
2.50 - 3.49	มีความเห็นด้วยปานกลาง
1.50 - 2.49	มีความเห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.49	มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

4.2.2 สูตรส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation S.D.) (Lafferty, Peter and Rowe, Julain, 1995, pp. 561-562) ในการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนาระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว กรุงเทพมหานคร โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อกำหนดให้ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$N \sum X^2$ แทน ผลรวมยกกำลังสองของคะแนน
ทุกจำนวน

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทุกจำนวน
ยกกำลังสอง

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนาระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 8 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาสื่อการสอนที่ครูใช้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับคุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู

ตอนที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการข้อเสนอแนะการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตารางที่ 4.1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน มีดังนี้ (1) เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 59 และเป็นเพศหญิง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 41 (2) ระดับชั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มากที่สุด จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 (โปรดดูตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ (n = 200)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1 เพศ		
ชาย	119	59.00
หญิง	81	41.00
2 ระดับชั้นประถมศึกษา	188	47.00
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	69	34.50
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	65	32.50
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	66	33.00

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูและเนื้อหาที่นำสื่อการสอนมาใช้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอนของครูและเนื้อหาที่นำสื่อการสอนมาใช้ ตารางที่ 4.2 – 4.3

2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นในด้านวัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D = 0.73) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D = 0.69) คือ ครูใช้สื่อการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ย คือ ($\bar{X} = 4.21$, S.D = 0.72) ครูใช้สื่อการสอนเพื่อใช้ประกอบการสอนเสริมเนื้อหาบางเนื้อหาและเพื่อใช้ประกอบการสอนในเนื้อหาที่สอนโดยตรง (โปรดดูตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอนของครู (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	เพื่อใช้ประกอบการสอนเสริมเนื้อหาบางเนื้อหา	4.21	0.72	มาก
2	เพื่อใช้ประกอบการสอนในเนื้อหาที่สอนโดยตรง	4.21	0.80	มาก
3	เพื่อใช้เป็นแหล่งแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียน	4.55	0.72	มากที่สุด
4	เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น	4.56	0.69	มากที่สุด
	รวม	4.38	0.73	มาก

2.2 นักเรียนมีความคิดเห็นในด้านเนื้อหารายวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูนำสื่อการสอนมาใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D = 0.77) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D = 0.69) คือ เนื้อหาเรื่องนิทานชาดก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.70) คือ เนื้อหาเรื่องพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง (โปรดดูตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 เนื้อหารายวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูนำสื่อการสอนมาใช้ (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	พุทธประวัติ	4.41	0.78	มาก
2	ประวัติพุทธสาวก	4.42	0.72	มาก
3	นิทานชาดก	4.47	0.69	มาก
4	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง	4.19	0.70	มาก
5	หลักธรรม	4.45	0.74	มาก
6	หน้าที่ชาวพุทธ	4.36	0.86	มาก
7	การบริหารจิตและเจริญปัญญา	4.25	0.84	มาก
8	วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	4.39	0.85	มาก
รวม		4.36	0.77	มาก

ตอนที่ 3 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ตารางที่ 4.4 – 4.9

3.1 นักเรียนมีความคิดเห็นประเภทสื่อการสอนโดยภาพรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D = 0.93) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.98) คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.07$, S.D = 0.95) คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (โปรดดูตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ประเภทสื่อการสอนโดยภาพรวม (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	สื่อสิ่งพิมพ์	4.19	0.98	มาก
2	สื่อโสตทัศน์	4.08	0.89	มาก
3	สื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.07	0.95	มาก
4	สื่อเครื่องมือ / อุปกรณ์	4.10	0.94	มาก
5	สื่อวิธีการ	4.13	0.90	มาก
รวม		4.11	0.93	มาก

3.2 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อสิ่งพิมพ์

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.98) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D = 0.88) คือ หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.80$, S.D = 1.06) ประเภทหนังสือพิมพ์ (โปรดดูตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	หนังสือพิมพ์	3.80	1.06	มาก
2	หนังสือธรรมะ	4.24	0.88	มาก
3	หนังสือนิทานชาดก	4.27	0.87	มาก
4	หนังสือพุทธประวัติ	4.36	0.78	มาก
5	หนังสือประวัติพุทธสาวก	4.21	0.85	มาก
6	หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.44	0.88	มาก
7	หนังสือการ์ตูนธรรมะ	4.24	0.87	มาก
8	สมุดภาพพระบิณฑบาต	4.07	0.92	มาก
9	แบบฝึกหัด	4.21	0.88	มาก
10	ใบงาน	4.14	0.97	มาก
	รวม	4.19	0.98	มาก

3.3 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อโสตทัศน

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D = 0.89) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D = 0.92) คือ ของจริง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.88$, S.D = 0.88) แผนภูมิแสดงหลักธรรม (โปรดดูตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อโสตทัศน (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	กราฟการสอนศีลธรรม	3.99	0.89	มาก
2	แผนที่พุทธประวัติ	4.07	0.85	มาก
3	แผนภูมิแสดงหลักธรรม	3.88	0.88	มาก
4	แผนภาพแสดงหลักธรรม	4.10	0.89	มาก
5	แผนผังพระพุทธศาสนา	4.01	0.95	มาก
6	ภาพพุทธประวัติ	4.27	0.77	มาก
7	ภาพประวัติพุทธสาวก	4.18	0.81	มาก
8	ภาพชุดประวัติวัดสำคัญของไทย	4.12	0.88	มาก
9	ของจริง	4.29	0.92	มาก
10	ของจำลอง เช่น แบบจำลองสถานที่สำคัญทางศาสนา	4.02	0.98	มาก
11	หุ่นมือ	4.05	0.99	มาก
	รวม	4.08	0.89	มาก

3.4 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D = 0.95) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D = 0.99) คือ วิดีทัศน์พุทธสาวกตัวอย่าง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.80$, S.D = 1.04) คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องพุทธประวัติ (โปรดดูตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ภาพยนตร์พุทธประวัติ	4.17	0.90	มาก
2	ภาพยนตร์ธรรมะ	4.24	0.86	มาก
3	ภาพยนตร์นิทานชาดก	4.12	0.94	มาก
4	วีดิทัศน์พุทธประวัติ	4.09	0.92	มาก
5	วีดิทัศน์พุทธสาวกตัวอย่าง	4.24	0.99	มาก
6	วีดิทัศน์วิธีการบริการจิตและเจริญปัญญา	3.91	0.89	มาก
7	วีดิทัศน์การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์	4.11	0.99	มาก
8	ซีดีเสียงสวดมนต์	3.96	0.99	มาก
9	บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องพุทธประวัติ	3.80	1.04	มาก
10	สไลด์คอมพิวเตอร์	4.08	1.02	มาก
	รวม	4.07	0.95	มาก

3.5 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อเครื่องมือ / อุปกรณ์วิธีการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D = 0.94) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D = 0.95) คือ คอมพิวเตอร์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.93$, S.D = 0.95) คือ เครื่องรับโทรทัศน์ (โปรดดูตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อเครื่องมือ/อุปกรณ์ (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	คอมพิวเตอร์	4.20	0.95	มาก
2	เครื่องฉายโปรเจคเตอร์	4.17	0.93	มาก
3	เครื่องรับโทรทัศน์	3.93	0.95	มาก
รวม		4.10	0.94	มาก

3.6 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อวิธีการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D = 0.90) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.88) คือ การสอนนอกสถานที่ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.87) คือ การสอนแบบวิธีการ (โปรดดูตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อวิธีการ (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การสอนแบบการสาธิต	4.06	0.95	มาก
2	การสอนแบบวิธีการ	3.97	0.87	มาก
3	การสอนแบบแก้ปัญหา	4.24	0.91	มาก
4	การสอนนอกสถานที่	4.26	0.88	มาก
	รวม	4.13	0.90	มาก

ตอนที่ 4 คุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้ ตารางที่ 4.10

4.1 นักเรียนมีความคิดเห็นประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D = 0.77) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D = 0.80) คือ สื่อโสตทัศน์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.90$, S.D = 0.72) คือ สื่อสิ่งพิมพ์ (โปรดดูตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 คุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้ (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	สื่อสิ่งพิมพ์	3.90	0.72	มาก
2	สื่อโสตทัศน์	4.13	0.80	มาก
3	สื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.99	0.72	มาก
4	สื่อเครื่องมือ/อุปกรณ์	4.03	0.93	มาก
5	สื่อวิธีการ	4.08	0.69	มาก
รวม		4.02	0.77	มาก

ตอนที่ 5 ขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู ตารางที่ 4.11 – 4.13

5.1 นักเรียนมีความคิดเห็นขั้นตอนก่อนการใช้สื่อในการสอนของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D = 0.92) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D = 0.97) คือ ครูมีการจัดเตรียมห้องเรียน ที่นั่งเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D = 0.91) คือ มีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ควบคู่กับสื่อการสอน (โปรดดูตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ขั้นตอนก่อนการใช้สื่อในการสอนของครู (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ครูมีการจัดเตรียมห้องเรียน ที่นั่งเรียน	4.27	0.97	มาก
2	ครูมีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ควบคู่กับสื่อการสอน	4.20	0.91	มาก
3	ครูมีการทดลองอุปกรณ์ที่จะใช้	4.26	0.87	มาก
4	ครูมีการจัดวางตำแหน่งของสื่อการสอนที่เหมาะสม	4.27	0.89	มาก
5	ครูมีการเตรียมตัวนักเรียน	4.20	0.98	มาก
	รวม	4.24	0.92	มาก

5.2 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อขั้นตอนการใช้สื่อระหว่างการสอนของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.86) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D = 0.87) คือ ครูมีการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในสื่อการสอนก่อนที่จะใช้สื่อ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.15$, S.D = 0.95) ครูใช้สื่ออย่างคล่องแคล่ว (โปรดดูตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ขั้นตอนการใช้สื่อระหว่างการสอนของครู (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ครูมีการแนะนำประเภทและวิธีการใช้สื่อที่ครูจะใช้	4.25	0.90	มาก
2	ครูมีการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในสื่อการสอนก่อนที่จะใช้สื่อ	4.32	0.87	มาก
3	ครูมีการบอกล่วงหน้าว่าหลังจากใช้สื่อแล้วนักเรียนต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง	4.32	0.83	มาก
4	ครูใช้สื่ออย่างคล่องแคล่ว	4.15	0.95	มาก
5	ครูใช้สื่อเสนอเนื้อหาได้ทั่วถึงและชัดเจน	4.23	0.84	มาก
6	ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	4.27	0.80	มาก
รวม		4.25	0.86	มาก

5.3 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อขั้นตอนหลังการใช้สื่อการสอนของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D = 0.82) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.36$, S.D = 0.75) คือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.89) ครูประเมินสื่อที่ใช้ในการสอน (โปรดดูตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 ขั้นตอนหลังการใช้สื่อการสอนของครู (n= 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ครูสรุปบทเรียนโดยใช้สื่อการสอน	4.27	0.86	มาก
2	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการสอน	4.36	0.75	มาก
3	ครูประเมินสื่อที่ใช้ในการสอน	4.25	0.89	มาก
4	ครูเก็บสื่อการสอนที่ใช้อย่างเป็นระเบียบ	4.31	0.79	มาก
รวม		4.29	0.82	มาก

ตอนที่ 6 ประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู ตารางที่ 4.14

6.1 นักเรียนมีความคิดเห็นประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D = 0.93) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D = 0.89) คือ ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.91) ช่วยสร้างบรรยากาศในการสอนที่น่าสนใจ สนุกสนาน (โปรดดูตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ช่วยให้นักเรียนจดจำเนื้อหาได้นานยิ่งขึ้น	4.34	0.97	มาก
2	ช่วยสร้างบรรยากาศในการสอนที่น่าสนใจ สนุกสนาน	4.26	0.91	มาก
3	ช่วยให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.32	0.87	มาก
4	ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.46	0.89	มาก
5	ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.38	0.98	มาก
6	ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้หลากหลาย	4.26	0.96	มาก
	รวม	4.33	0.93	มาก

ตอนที่ 7 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู ตารางที่ 4.15

7.1 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.35$, S.D = 1.20) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.94$, S.D = 1.13) คือ ครูใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย อยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 1.86$, S.D = 1.05) เวลาในการสอนมีไม่พอต่อการใช้สื่อ (โปรดดูตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู (n = 200)

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ครูใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย	3.94	1.13	มาก
2	ครูขาดความพร้อมในการใช้สื่อ ที่จะนำมาใช้ในการสอน	2.23	1.36	น้อย
3	ครูไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอน	2.15	1.31	น้อย
4	ครูขาดความชำนาญการในใช้สื่อ	1.97	1.26	น้อย
5	สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอนของครู	2.00	1.09	น้อย
6	เวลาในการสอนมีไม่พอต่อการใช้สื่อ	1.86	1.05	น้อย
	รวม	2.35	1.20	น้อย

ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา

สรุปข้อเสนอแนะความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

- 6.1 นักเรียนต้องการไปเรียนนอกสถานที่ จำนวน 4 คน
- 6.2 นักเรียนต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหลังการใช้สื่อการสอน จำนวน 3 คน
- 6.3 นักเรียนต้องการใช้สื่อที่หลากหลาย จำนวน 1 คน
- 6.4 นักเรียนต้องการเพิ่มเวลาในการเรียน จำนวน 1 คน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 รูปแบบการวิจัย การวิจัยเชิงสำรวจ

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

1.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านวัตถุประสงค์และเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูใช้เป็นสื่อการสอน
- 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้
- 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านคุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้
- 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู
- 5) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู
- 6) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู

1.3 การดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน รวม 200 คน ที่ศึกษาในโรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2558

1.3.2 เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านวัตถุประสงค์และเนื้อหาสื่อการสอนที่ครูใช้ จำนวน 12 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ จำนวน 38 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านคุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู จำนวน 15 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู จำนวน 6 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นของนักเรียน ด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู จำนวน 6 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะ จำนวน 1 ข้อ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด แบบเขียนตอบแบบสอบถาม ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามอยู่ในช่วงระหว่าง 0.67-1.00 และแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกข้อ

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 200 ฉบับ ได้รับคืน 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ช่วงเวลาการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 8 - 15 ธันวาคม 2558

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

1.4 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.4.1 ผลการวิจัย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด จำนวน 69 คน จาก 200 คน

1.4.2 ผลการวิจัย ด้านวัตถุประสงค์และเนื้อหาสื่อการสอนที่ครูใช้ พบว่า โดยรวมการใช้สื่อการสอนของครูด้านวัตถุประสงค์และด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ที่มีข้อเฉลี่ยสูงสุด คือ (1) วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น และ (2) เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องชาดกที่ครูใช้สื่อการสอน

1.4.3 ผลการวิจัย ด้านประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ พบว่า โดยรวมประเภทของสื่อการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ (1) สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2) สื่อโสตทัศน์ ประเภทของจริง (3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทวีดิทัศน์พุทธสาวกตัวอย่าง (4) สื่อเครื่องมือและอุปกรณ์ ประเภทคอมพิวเตอร์ และ(5) สื่อวิธีการ ประเภทการสอนนอกสถานที่

1.4.4 ผลการวิจัย ด้านคุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้ พบว่า โดยรวมคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สื่อประเภทโสตทัศน์ที่ครูใช้เป็นสื่อการสอนที่มีคุณภาพ

1.4.5 ผลการวิจัย ด้านขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู 3 ขั้นตอน พบว่า โดยรวมขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครูทั้ง 3 ขั้นตอนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ (1) ขั้นตอนก่อนการใช้ควรมีการจัดเตรียมห้องเรียน ที่นั่งเรียนสำหรับนักเรียน (2) ขั้นตอนระหว่างการใช้ ครูมีการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในสื่อการสอนก่อนที่จะใช้สื่อ และ (3) ขั้นตอนหลังการใช้ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่ใช้สอน

1.4.6 ผลการวิจัย ด้านประโยชน์ของการใช้สื่อการสอนของครู พบว่า โดยรวมประโยชน์การใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้สื่อการสอนของครูช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอน

1.4.7 ผลการวิจัย ด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู พบว่า โดยรวมปัญหาการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้มีเพียง 1 ข้อ ที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ปัญหาการใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชา พระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงาน เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ครูนำมาใช้เป็นสื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็น เพราะการที่จะให้นักเรียนได้รับความรู้ที่ถ่ายทอดไปนั้น จำเป็นจะต้องมีสื่อการสอนเพื่อสร้างความสนใจ ของนักเรียน เมื่อนักเรียนมีความสนใจจึงทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้ จึงทำให้เนื้อหาในการเรียนง่ายขึ้น ส่วนเนื้อหาของวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูใช้สื่อการสอน คือ นิทานชาดก ทั้งนี้เป็นเพราะนิทานชาดก เป็นเรื่องราวในอดีตที่ผ่านมาของพระพุทธเจ้า ซึ่งการจะทำให้เด็กนักเรียนเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวมีตัวละคร จำเป็นต้องใช้สื่อการสอนประกอบ ในประเด็นนี้สอดคล้องกับ วราจคณา โดโพธิ์ไทย (2554, น. 10-11) กล่าวว่า ในการสอนสังคมศึกษาสื่อการสอนมีบทบาทเป็นตัวกลางการถ่ายทอดวิธีการสอน จากครูไปสู่ผู้เรียนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน ช่วยให้การเรียนในสิ่งที่เรียนได้ยากหรือมี ข้อจำกัดทำให้ง่ายขึ้น และนำอดีตมาให้ศึกษาได้ และยังสอดคล้องกับ รัฐกรรณ์ คิดการ (2543, น. 40) กล่าวว่า สื่อการสอน เป็นสิ่งที่ช่วยถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากผู้สอน ช่วยอธิบายและขยายบทเรียน และช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาของครูได้ง่ายขึ้น

2.2 ประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้ในแต่ละประเภทอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้เป็น เพราะหนังสือเรียนมีการอธิบายเนื้อหาวิชาอย่างละเอียดชัดเจน มีภาพเขียนประกอบเพิ่มความสนใจ และนักเรียนสามารถอ่านได้ในเวลาที่ต้องการอ่าน ส่วนสื่อโสตทัศน ประเภทของจริง เช่น เครื่อง อนุรักษ์ พระพุทธรูป เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะสื่อของจริงทำให้นักเรียนได้เห็นสิ่งที่ตรงกับเนื้อหาที่ กำลังสอนอยู่จริง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทวีดิทัศน์พุทธสาวกตัวอย่าง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการนำเสนอ ประวัติบุคคลต้องมีสื่อประกอบเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น สื่อวิธีการ ประเภทการสอนนอก สถานที่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนได้ตั้งอยู่ในเขตวัดจึงสะดวกต่อการพานักเรียนมาสอนนอกสถานที่ และยังเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการสอน สื่อเครื่องมือและอุปกรณ์ ประเภทคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เป็น เพราะเครื่องคอมพิวเตอร์จะใช้มากในการใช้กับวัสดุบันทึกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระ มหาทองดี ปัญญาวิโร (กันทวงศ์) (2547) ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจการสอนของครูพระช่วย สอนในวิชาพระพุทธศาสนา ตามทรรศนะของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ด้านการ

ใช้สื่อการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจ สื่อประเภทหนังสือ หรือเอกสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับธรรมะ ส่วนการจัดกิจกรรมการสอนนักเรียนได้ไปศึกษาภายนอกโรงเรียน เช่น ในวัด หรือโบสถ์วิหาร เป็นต้น

2.3 คุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้อยู่ในระดับมาก พบว่า สื่อโสตทัศนศึกษามีคุณภาพมากกว่าทุกสื่อ ทั้งนี้เป็นเพราะสื่อโสตทัศนศึกษาที่ผลิตง่าย เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ซึ่งใช้สอนในระยะเวลาสั้น นักเรียนได้เห็นและได้ยินโดยผ่านประสาทสัมผัสทางหูและตา ทำให้กระตุ้นความสนใจในบทเรียน ทำให้นักเรียนเรียนได้รวดเร็ว จดจำได้นาน และเกิดการเรียนรู้ที่ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสมคิด อุทวะวัน (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องศาสนา พิธีทางพระพุทธศาสนา วิชาพระพุทธศาสนา ผลการวิจัย พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนและรู้สึกสนุกสนานในการศึกษาด้วยตัวเอง มีจุดเร้าความสนใจแก่ผู้เรียนได้ดี เกิดการเรียนรู้ได้สูง และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาได้ในระยะเวลาสั้น

2.4 ขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู มี 3 ขั้นตอนและอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ขั้นตอน โดยเฉพาะ (1) ขั้นตอนก่อนการใช้สื่อการสอนของครู ครูมีการจัดเตรียมห้องเรียน และที่นั่งเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะครูมีหน้าที่ที่ต้องเตรียมจัดสภาพแวดล้อมให้พร้อมต่อการสอน (2) ขั้นตอนการใช้สื่อระหว่างการสอนของครู ครูมีการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในสื่อการสอนก่อนที่จะใช้สื่อ ทั้งนี้เป็นเพราะครูต้องการให้นักเรียนได้รู้เนื้อหาโดยย่อ เพื่อทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาก่อนที่จะนำเสนอต่อไป และสามารถจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาในสื่อการสอนได้ (3) ขั้นตอนหลังการใช้สื่อการสอนของครู ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการสอน ทั้งนี้เป็นเพราะเมื่อมีการสอนไปแล้ว ครูจำเป็นต้องประเมินผู้เรียนว่าเข้าใจบทเรียนและเรียนรู้จากสื่อที่เสนอไปนั้นมากน้อยเพียงใด เพื่อผู้สอนจะได้ทราบจุดบกพร่องและนำไปแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กิตานันท์ มลิทอง (2548) กล่าวว่า ผู้สอนจำเป็นต้องมีหลักในการใช้สื่อการสอนตามขั้นตอน คือ เตรียมสถานที่ หรือห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมด้วย เตรียมพร้อมผู้เรียนโดยมีการแนะนำเนื้อหาในสื่อด้วยการฟัง ดู หรืออ่านเนื้อหาให้เข้าใจและสามารถจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาได้ และการประเมินติดตามผลโดยให้ผู้เรียนตอบคำถาม อภิปราย หรือเขียนรายงาน เพื่อเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและเรียนรู้จากสื่อที่เสนอไปนั้นถูกต้องหรือไม่ เพื่อผู้สอนจะได้ทราบจุดบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนได้

2.5 ประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู พบว่า ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เป็นเพราะสื่อการสอนที่ครูใช้มีหลากหลาย และหลังจากการใช้สื่อการสอนครูก็ให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับสื่อที่ครูใช้ ซึ่งประโยชน์จากการใช้สื่อการสอน ทำให้ครูกับนักเรียนได้ทำกิจกรรมหลังจากการใช้สื่อสอน ซึ่งสอดคล้องกับ กิตานันท์ มลิทอง (2540) กล่าวว่า ประโยชน์ของ

การใช้สื่อการสอนสามารถใช้ได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน คือ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนมากขึ้น

2.6 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู พบว่า ครูใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพห้องเรียนของโรงเรียนบางห้องไม่พร้อมต่อการใช้สื่อการสอนและครูขาดทักษะในการใช้สื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ พระธีรชาติ ธีรวิโส (ธรรมวงศ์) (2548) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษา ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 1 พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ครูขาดความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน ในสาระพระพุทธศาสนาที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะไม่ใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนในสาระพระพุทธศาสนา

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครูควรใช้สื่อเพื่อประกอบการสอนเสริมเนื้อหาบางเนื้อหา และเนื้อหาที่สอนโดยตรง ส่วนเนื้อหาของสื่อการสอนที่ครูใช้ คือ พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง และครูควรเน้นการใช้สื่อการสอนให้ครบทุกเนื้อหาวิชา

3.1.2 สื่อที่ครูควรใช้ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือพิมพ์ สื่อโสตทัศนฯ ประเภทแผ่นภูมิแสดงหลักธรรม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องพุทธประวัติ สื่อเครื่องมือ / อุปกรณ์ ประเภทเครื่องรับโทรทัศน์สี สื่อวิธีการ ประเภทการเล่นเกมส์ กรณีตัวอย่าง ข่าว และเหตุการณ์

3.1.3 ก่อนนำสื่อมาใช้ครูควรมีการตรวจสอบคุณภาพ และควรปรับปรุงสื่อให้มีคุณภาพ คือ จัดวางองค์ประกอบสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่องของสี รูปร่างความเข้ม ลักษณะของตัวอักษร สัดส่วนและขนาดที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ

3.1.4 ก่อนการใช้สื่อการสอนครูควรมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ และเครื่องมือที่จะใช้เพื่อความสะดวกด้านการใช้ด้วยการสำรวจอุปกรณ์ทุกชิ้นให้อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้ และทดลองใช้ และใช้อุปกรณ์ให้เกิดความคล่องตัว ระหว่างการใช้สื่อการสอน ครูควรใช้สื่ออย่างคล่องแคล่ว โดย ครูต้องเตรียมตัวในการอ่าน ฟัง หรือดูเนื้อหาที่อยู่ในสื่อที่จะใช้ว่า มีเนื้อหาถูกต้องครบถ้วน และตรงกับที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งครูต้องเตรียมตัวโดยเขียนไว้ในแผนการสอน เพื่อการใช้สื่อได้ถูกต้อง และหลังการใช้สื่อการสอน ครูควรประเมินสื่อที่ใช้ในการสอน ดังนั้น ครูต้องมีการติดตามผลการใช้สื่อโดยการให้

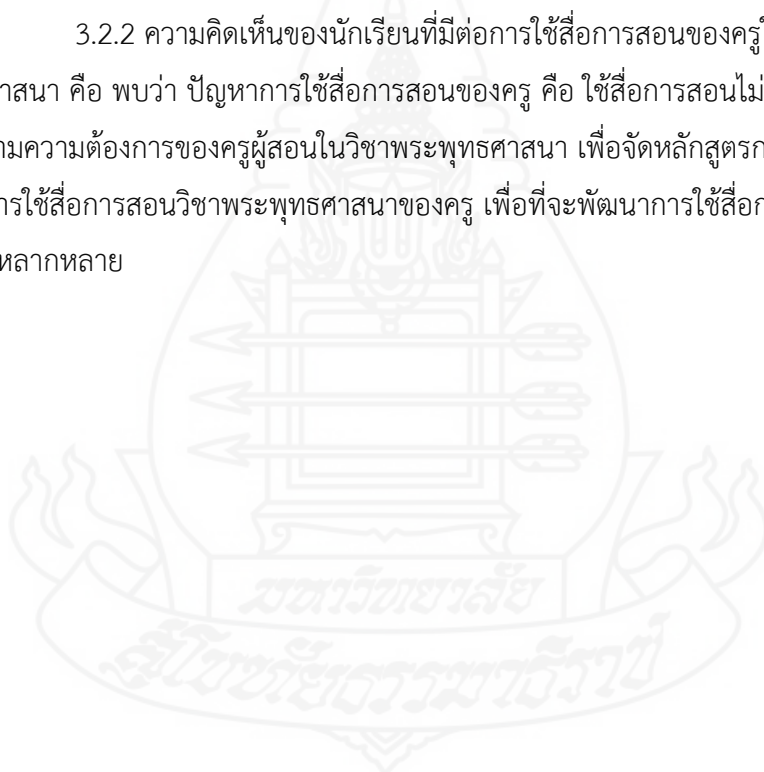
ผู้เรียนตอบคำถาม เพื่อเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียน และเรียนรู้จากสื่อที่เสนอไปนั้น ถูกต้องหรือไม่ เพื่อครูจะสามารถทราบถึงจุดบกพร่องและเพื่อการแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนต่อไป

3.1.5 ครูควรนำสื่อหลายประเภทมาใช้ในการสอนแต่ละบทเรียน เพื่อให้นักเรียนสนใจในการเรียน และเกิดการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา คือ ตามประเภทของ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อวิธีการ สื่อเครื่องมือ/อุปกรณ์ มีการใช้ในระดั้มาก น่าจะมีการวิจัย เกี่ยวกับความต้องการของนักเรียน ในประเด็นที่เกี่ยวกับ ขั้นตอนของการใช้สื่อ วิธีการสอน ประโยชน์ และปัญหาที่เกิดในการใช้สื่อการสอน แต่ละประเภท เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา

3.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา คือ พบว่า ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู คือ ใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย น่าจะมีการสอบถามความต้องการของครูผู้สอนในวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อจัดหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการผลิตและการใช้สื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครู เพื่อที่จะพัฒนาการใช้สื่อการสอนให้ครูใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2531). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2540). เทคโนโลยีและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- _____. (2548). เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- จรรยา เหนียนเฉลย. (2546). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- จินตนา ไบกาชุย. (2544). การเขียนสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์.
- ขมขนาด เชื้อสุวรรณทวี. (2542). การสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ-ประสานมิตร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2554). สื่อกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์.
- ดวงทิพย์ ตันทศศรี (2552). การจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นิคม ทาแดง. (2545). เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุวรรณ นาฎ. (2541). การใช้สื่อการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาโสตทัศนศึกษา.

- พระกัมปนาท พิมพ์ทอง. (2555). ความพึงพอใจการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูพระ ตาม
 ทรรศนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนวัดหนองจอก (ภักดีนครเศรษฐ) สำนักงาน
 เขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2539). สถานการณ์พระพุทธศาสนากระแสสายศาสตร์. กรุงเทพฯ:
 ม.ป.พ.
- พระธีรชาติ ธีรวีโส ธรรมวงศ์. (2548). การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 พุทธศักราช 2544 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ของ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 1
 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏ-
 นครราชสีมา, นครราชสีมา.
- พระมหาทองดี ปัญญาวิโร (กันทวงศ์). (2547). ความพึงพอใจการสอนของครูพระช่วยสอนวิชา
 พระพุทธศาสนา ตามทรรศนะของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดเทพลีลา เขต
 บางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
 ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- พระมหาวิชาน ธีระพันธ์. (2547). การพัฒนาหนังสือการ์ตูน เรื่อง ศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา วิชา
 พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พระมหาสมคิด อุททะวัน. (2549). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องศาสนาพิธีทาง
 พระพุทธศาสนา วิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปกร,
 กรุงเทพฯ.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2545). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ยุคปฏิรูปการศึกษา คณะครุศาสตร์. กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐกรณ์ คิดการ. (2543). เทคโนโลยีการศึกษา. ราชบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์. (2551). สื่อและนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้. ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- วรางคณา โต้โพธิ์ไทย. (2554). สื่อกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- วิไลวรรณ แสนพาน. (2553). สารการเรียนรู้และการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้
 วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิวรรธน์ จันท์เทพ. (2542). เทคโนโลยีการศึกษา. ราชบุรี: สถาบันราชภัฏจอมบึง.

- สมเชาว์ เนตรประเสริฐ. (2533). *สื่อการสอนชนิดเอกสารประกอบคำบรรยายแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2551). *คู่มือสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำเภา วรวงูร. (2518). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการบริหารและนิเทศงานโสตทัศนศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำลี รักสุทธี. (2553). *คู่มือการจัดทำสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์*. กรุงเทพฯ: เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2547). *การสร้างสื่อการสอนและนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: ราชบุรีธรรมรักษ์การพิมพ์.
- สุปราณี จิราณรงค์. (2551). *ครูประจำชั้นมีอาชีพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุลักษณ์ รัตนะ. (2544). *สภาพปัญหาและความต้องการการวางแผนการใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ปัตตานี.
- อารีรัตน์ โสพิกุล. (2547). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง หนังสือการ์ตูนกับ หนังสือเรียนตามปกติ วิชาพระพุทธศาสนาโดยผ่านหนังสือเรื่อง หยกน้ำบนใบบัวของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

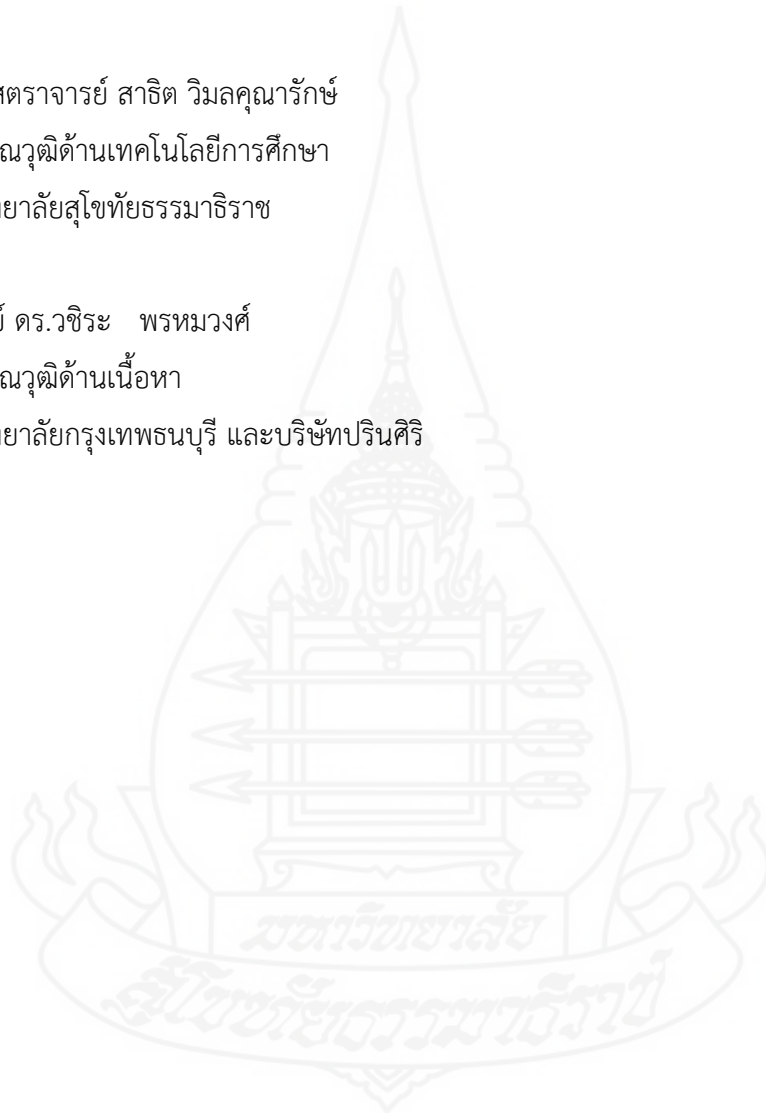
สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก ก
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ นवलเสนห์ วงศ์เชิดธรรม
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดและประเมิน
ข้าราชการบำนาญ
2. รองศาสตราจารย์ สาทิต วิมลคุณารักษ์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. อาจารย์ ดร.วชิระ พรหมวงศ์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และบริษัทปริญศิริ

ภาคผนวก ข

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม

แบบประเมินแบบสอบถาม

เรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา
ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัดสำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง 1. แบบประเมิน มี 2 ขั้นตอน

ตอนที่ 1. คุณภาพของแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ข้อเสนอแนะของการประเมินแบบสอบถาม

2. โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ในระดับตามความคิดเห็นการประเมินของท่าน

ตอนที่ 1 คุณภาพของแบบสอบถาม

	รายการประเมิน	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
1.	ข้อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2.	ข้อความมีความชัดเจน					
3.	ข้อความใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย					
4.	ข้อความมีความสั้นกะทัดรัด					
5.	ข้อความมีความสัมพันธ์กับหัวเรื่อง					
6.	ข้อความมีความเป็นจริง					
7.	ปริมาณของจำนวนข้อความมีความเหมาะสม					
8.	ข้อความช่วยผู้อ่านให้ตอบ					
9.	ข้อความมีการจัดลำดับง่ายต่อการตอบ					
10.	รูปแบบของการจัดคำถามมีความเหมาะสม					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

โดยภาพรวมคุณภาพของแบบสอบถามอยู่ในระดับ

( ) ดีมาก ( ) ดี ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยมาก

ลงชื่อ.....

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	+ 1	0	- 1
1) เพศ			
2) ระดับชั้น			

ตอนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของสื่อการสอน

รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	+ 1	0	- 1
1.1 ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอนของครู			
1) เพื่อใช้ประกอบการสอนเสริมเนื้อหาบางเนื้อหา			
2) เพื่อใช้ประกอบการสอนในเนื้อหาที่สอนโดยตรง			
3) เพื่อใช้เป็นแหล่งแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียน			
4) เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น			
1.2 ด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูนำสื่อการสอนมาใช้			
1) พุทธประวัติ			
2) ประวัตติพุทธสาวก			
3) นิทานชาดก			
4) พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง			
5) หลักธรรม			
6) หน้าที่ชาวพุทธ			
7) การบริหารจัดการและเจริญปัญญา			
8) วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา			

ตอนที่ 3 แบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับประเภทของสื่อการสอน

รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	+ 1	0	- 1
2.1 สื่อสิ่งพิมพ์			
1) หนังสือพิมพ์			
2) หนังสือธรรมะ			
3) หนังสือนิทานชาดก			
4) หนังสือพุทธประวัติ			
5) หนังสือประวัติพุทธสาวก			
6) หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม			
7) หนังสือการ์ตูนธรรมะ			
8) สมุดภาพพระบายสี			
9) แบบฝึกหัด			
10) ใบงาน			
2.2 สื่อโสตทัศน์			
1) กราฟการสอนศีลธรรม			
2) แผนที่พุทธประวัติ			
3) แผนภูมิแสดงหลักธรรม			
4) แผนภาพแสดงหลักธรรม			
5) แผนผังพระพุทธศาสนา			
6) ภาพพุทธประวัติ			
7) ภาพประวัติพุทธสาวก			
8) ภาพชุดประวัติวัดสำคัญของไทย			
9) ของจริง เช่น เครื่องอัฐบริขาร พระพุทธรูป			
10) ของจำลอง เช่น แบบจำลองสถานที่สำคัญทางศาสนา			
11) หุ่นมือ			
2.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์			
1) ภาพยนตร์พุทธประวัติ			
2) ภาพยนตร์ธรรมะ			

รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	+ 1	0	- 1
3) ภาพยนตร์นิทานชาดก			
4) วิถีทัศนพุทธประวัติ			
5) วิถีทัศนพุทธสาวกตัวอย่าง			
6) วิถีทัศนวิธีการบริการจิตและเจริญปัญญา			
7) วิถีทัศนมารยาทไทย			
8) ซิตีเสียง			
9) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน			
10) สไลด์คอมพิวเตอร์			
2.4 เครื่องมือ / อุปกรณ์			
1) เครื่องคอมพิวเตอร์			
2) เครื่องฉายโปรเจคเตอร์			
3) เครื่องรับโทรทัศน์สี			
2.5 สื่อวิธีการ			
1) การสอนแบบสาธิต เช่น การแสดงบทบาท			
2) การสอนแบบวิธีการ เช่น เล่นเกม กรณีตัวอย่าง ข่าวและเหตุการณ์			
3) การสอนแบบแก้ปัญหา เช่น การยกปัญหาตัวอย่าง ฯลฯ			
4) การสอนบนนอกสถานที่ เช่น โครงการค่ายธรรมะ			

ตอนที่ 4 แบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับคุณภาพของสื่อการสอน

รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	+ 1	0	- 1
1) สื่อสิ่งพิมพ์			
2) สื่อโสตทัศน์			
3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์			
4) สื่อเครื่องมือ / อุปกรณ์			
5) สื่อวิธีการ			

ตอนที่ 5 แบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับพฤติกรรมและขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	+ 1	0	- 1
4.1 พฤติกรรมและขั้นตอนก่อนการใช้สื่อการสอนของครู			
1) ครูมีการจัดเตรียมห้องเรียน ที่นั่งเรียน			
2) ครูมีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ควบคู่กับสื่อการสอน			
3) ครูมีการทดลองอุปกรณ์ที่จะใช้ก่อนว่าใช้ได้ดีหรือไม่			
4) ครูมีการจัดวางตำแหน่งของสื่อการสอนที่เหมาะสม			
5) ครูมีการเตรียมตัวนักเรียน เช่น โดยมีการแนะนำให้นำสิ่งของมาใช้เรียน			
4.2 พฤติกรรมและขั้นตอนการดำเนินการสอนของครูที่ได้นำสื่อการสอนมาใช้			
1) ครูมีการแนะนำประเภทและวิธีการใช้ของสื่อที่ครูจะใช้			
2) ครูมีการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาการสอนก่อนที่จะใช้สื่อ			
3) ครูมีการบอกล่วงหน้าว่าหลังจากใช้สื่อแล้วนักเรียนต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง เช่น มีการทดสอบ หรือการปฏิบัติงาน			
4) ครูมีการอธิบายเนื้อหาประกอบเสริมจากการใช้สื่อการสอน			
5) การใช้สื่อของครูมีความเหมาะสมกับขั้นตอน เช่น ภาพคมชัด เสียงลำโพงมีความชัดเจน			
6) ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอน			
4.3 พฤติกรรมและขั้นตอนสรุปทบทวนการเรียนการสอนของครูที่ได้นำสื่อการสอนมาใช้			
1) ครูมีการใช้สื่อการสอนสรุปทบทวน			
2) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้			
3) ครูมีการสอนสอดแทรกคุณธรรม/จริยธรรมโดยใช้สื่อการสอน			
4) มีการใช้สื่อการสอนอย่างคล่องแคล่ว			
5) นักเรียนมีการประเมินสื่อและวิธีการสอนของครู			
6) ครูมีการประเมินความสำเร็จของผู้เรียน			
7) ครูมีการเก็บสื่อการสอนอย่างเป็นระเบียบ			

ตอนที่ 6 แบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับประโยชน์และปัญหาการใช้สื่อการสอน

รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	+ 1	0	- 1
5.1 ประโยชน์ของสื่อการสอนที่ครูใช้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา			
1) ช่วยให้นักเรียนจดจำเนื้อหาได้นานยิ่งขึ้น			
2) ช่วยสร้างบรรยากาศในการสอนที่น่าสนใจ สนุกสนาน			
3) ช่วยให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง			
4) ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน			
5) ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น			
6) ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้หลากหลายช่องทาง			
5.2 ปัญหาและอุปสรรคการใช้สื่อการสอนของครูในรายวิชาพระพุทธศาสนา			
1) ครูใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย			
2) ครูขาดการเตรียมความพร้อมของสื่อที่จะนำมาใช้ในการการสอน			
3) ครูขาดสื่อและอุปกรณ์การสอน			
4) ครูขาดความชำนาญการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน			
5) สภาพห้องเรียนและสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสมกับการใช้อุปกรณ์บางประเภท เช่น ห้องเรียนมีแสงสว่างมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับเครื่องฉายบางประเภท			
6) เวลาในการสอนมีไม่พอต่อการใช้สื่อ			

ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	ผลการให้คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
1) เพศ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2) ระดับชั้น	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ตอนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของสื่อการสอน

รายการ	ผลการให้คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
2.1 ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอนของครู						
1) เพื่อใช้ประกอบการสอน เสริมเนื้อหาบางเนื้อหา	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2) เพื่อใช้ประกอบการสอน ในเนื้อหาที่สอนโดยตรง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3) เพื่อใช้เป็นแหล่งแสวงหา ความรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4) เพื่อให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ที่งายขึ้น	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2.2 ด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูนำสื่อการ สอนมาใช้						
1) พุทธประวัติ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2) ประวัตินิพพาน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3) นิทานชาดก	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
4) พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

รายการ	ผลการให้คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
5) หลักธรรม	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
6) หน้าที่ชาวพุทธ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
7) การบริหารจัดการและเจริญ ปัญญา	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
8) วันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

ตอนที่ 3 แบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับประเภทของสื่อการสอน

รายการ	ผลการให้คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
3.1 สื่อสิ่งพิมพ์						
1) หนังสือพิมพ์	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2) หนังสือธรรมะ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3) หนังสือนิทานชาดก	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
4) หนังสือพุทธประวัติ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5) หนังสือประวัติพุทธสาวก	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
6) หนังสือเรียนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
7) หนังสือการ์ตูนธรรมะ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
8) สมุดภาพพระบายสี	1	1	1	3	1	ใช้ได้
9) แบบฝึกหัด	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
10) ใบงาน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

รายการ	ผลการให้คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
3.2 สื่อโสตทัศน						
1) กราฟการสอนศีลธรรม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2) แผนที่พุทธประวัติ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3) แผนภูมิแสดงหลักธรรม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4) แผนภาพแสดงหลักธรรม	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5) แผนผังพระพุทธศาสนา	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
6) ภาพพุทธประวัติ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
7) ภาพประวัติพุทธสาวก	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
8) ภาพชุดประวัติวัดสำคัญ ของไทย	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
9) ของจริง เช่น เครื่อง อัฐบริขาร พระพุทธรูป	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
10) ของจำลอง เช่น แบบจำลองสถานที่สำคัญทาง ศาสนา	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
11) หุ่นมือ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
1) ภาพยนตร์พุทธประวัติ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2) ภาพยนตร์ธรรมะ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3) ภาพยนตร์นิทานชาดก	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
4) วีดิทัศน์พุทธประวัติ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5) วีดิทัศน์พุทธสาวก ตัวอย่าง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6) วีดิทัศน์วิธีการบริการจิต และเจริญปัญญา	1	1	1	3	1	ใช้ได้
7) วีดิทัศน์มารยาทไทย	1	1	1	3	1	ใช้ได้

รายการ	ผลการให้คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
8) ซีดีเสียง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
9) บทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
10) สไลด์คอมพิวเตอร์	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3.4 เครื่องมือ / อุปกรณ์						
1) เครื่องคอมพิวเตอร์	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2) เครื่องฉายโปรเจคเตอร์	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3) เครื่องรับโทรทัศน์สี	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.5 สื่อวิธีการ						
1) การสาธิต เช่น การแสดง บทบาท	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2) วิธีการ เช่น เล่นเกม กรณีตัวอย่าง ข่าวและเหตุการณ์	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3) การสอนแบบแก้ปัญหา เช่น การยกปัญหาตัวอย่าง ฯลฯ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
4) การสอนนอกสถานที่ เช่น โครงการค่ายธรรมะ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

ตอนที่ 4 แบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับคุณภาพของสื่อการสอน

รายการ	ผลการให้คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
1) สื่อสิ่งพิมพ์	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2) สื่อโสตทัศน์	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

รายการ	ผลการให้คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
4) สื่อเครื่องมือ / อุปกรณ์	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5) สื่อวิธีการ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

ตอนที่ 5 แบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับพฤติกรรมและขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

รายการ	ผลการให้คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
5.1 พฤติกรรมและขั้นตอนก่อนการใช้สื่อการสอนของครู						
1) ครูมีการจัดเตรียมห้องเรียน ที่ นั่งเรียน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2) ครูมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ควบคู่กับสื่อการสอน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3) ครูมีการทดลองอุปกรณ์ที่จะใช้ ก่อนว่าใช้ได้ดีหรือไม่	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
4) ครูมีการจัดวางตำแหน่งของสื่อ การสอนที่เหมาะสม	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5) ครูมีการเตรียมตัวนักเรียน เช่น โดยมีการแนะนำให้นำสิ่งของมา ใช้เรียน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5.2 พฤติกรรมและขั้นตอนการดำเนินการสอนของครูที่ได้ นำสื่อการสอนมาใช้						
1) ครูมีการแนะนำประเภทและ วิธีการใช้ของสื่อที่ครูจะใช้	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2) ครูมีการสรุปสาระสำคัญของ เนื้อหาการสอนก่อนที่จะใช้สื่อ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

รายการ	ผลการให้คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
3) ครูมีการบอกล่วงหน้าว่า หลังจากใช้สื่อแล้วนักเรียนต้องทำ กิจกรรมอะไรบ้าง เช่น มีการทดสอบ หรือการปฏิบัติงาน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
4) ครูมีการอธิบายเนื้อหา ประกอบเสริมจากการใช้สื่อการสอน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5) การใช้สื่อของครูมีความ เหมาะสมกับขั้นตอน เช่น ภาพคมชัด เสียงลำโพงมีความชัดเจน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
6) ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ใช้สื่อการสอน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5.3 พฤติกรรมและขั้นตอนสรุปบทเรียนการสอนของครูที่ ได้นำสื่อการสอนมาใช้						
1) ครูมีการใช้สื่อการสอนสรุป บทเรียน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน แสดงความคิดเห็นได้	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3) ครูมีการสอนสอดแทรก คุณธรรม/จริยธรรมโดยใช้สื่อการสอน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
4) มีการใช้สื่อการสอนอย่าง คล่องแคล่ว	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5) นักเรียนมีการประเมินสื่อและ วิธีการสอนของครู	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
6) ครูมีการประเมินความสำเร็จ ของผู้เรียน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

รายการ	ผลการให้คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
7) ครูมีการเก็บสื่อการสอนอย่างเป็นระเบียบ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

ตอนที่ 6 แบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับประโยชน์และปัญหาการใช้สื่อการสอน

รายการ	ผลการให้คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
6.1 ประโยชน์ของสื่อการสอนที่ครูใช้ในรายวิชา พระพุทธศาสนา						
1) ช่วยให้นักเรียนจดจำเนื้อหาได้นานยิ่งขึ้น	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2) ช่วยสร้างบรรยากาศในการสอนที่น่าสนใจ สนุกสนาน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3) ช่วยให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
4) ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5) ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
6) ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้หลากหลายช่องทาง	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
6.2 ปัญหาและอุปสรรคการใช้สื่อการสอนของครูใน รายวิชาพระพุทธศาสนา						
1) ครูใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

รายการ	ผลการให้คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
2) ครูขาดการเตรียมความพร้อม ของสื่อที่จะนำมาใช้ในการการสอน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3) ครูขาดสื่อและอุปกรณ์การสอน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
4) ครูขาดความชำนาญการใช้สื่อ และอุปกรณ์การสอน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5) สภาพห้องเรียนและ สิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสมกับการใช้ อุปกรณ์บางประเภท เช่น ห้องเรียนมี แสงสว่างมากเกินไป ไม่เหมาะกับ เครื่องฉายบางประเภท	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
6) เวลาในการสอนมีไม่พอต่อ การใช้สื่อ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถาม เรื่อง
ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชา
พระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว สังกัด
สำนักงานเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดลาดบัวขาว กรุงเทพมหานคร
2. ความคิดเห็นของนักเรียน และข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามฉบับนี้เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัย และจะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงการใช้สื่อการสอนของครู ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลของนักเรียน เพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะงานวิจัยนี้เท่านั้น
3. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่อง แสดงความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
4. แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอนดังนี้
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ครูใช้สื่อการสอน
  - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประเภทของสื่อการสอนที่ครูใช้
  - ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของสื่อการสอนที่ครูใช้
  - ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครู
  - ตอนที่ 6 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครู
  - ตอนที่ 7 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู
  - ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะ
5. แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. ระดับชั้น

- ประถมศึกษา ป.4
 ประถมศึกษา ป.5
 ประถมศึกษา ป.6

ตอนที่ 2 นักเรียนเห็นว่า วัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ครูใช้สื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนามีระดับ
มากน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.1 ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอนของครู					
1) เพื่อใช้ประกอบการสอนเสริมเนื้อหาบางเนื้อหา					
2) เพื่อใช้ประกอบการสอนในเนื้อหาที่สอนโดยตรง					
3) เพื่อใช้เป็นแหล่งแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียน					
4) เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น					
5) อื่นๆ โปรดระบุ					
1.2 ด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาที่ครูใช้สื่อการสอน					
1) พุทธประวัติ					
2) ประวัติพุทธสาวก					
3) นิทานชาดก					
4) พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง					
5) หลักธรรม					
6) หน้าที่ชาวพุทธ					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
7) การบริหารจัดการและเจริญปัญญา					
8) วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา					
9) อื่นๆ โปรดระบุ					

ตอนที่ 3 นักเรียนเห็นว่า ประเภทของสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้สอนในรายวิชาพระพุทธศาสนามีระดับมากน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2.1 สื่อสิ่งพิมพ์					
1) หนังสือพิมพ์					
2) หนังสือธรรมะ					
3) หนังสือนิทานชาดก					
4) หนังสือพุทธประวัติ					
5) หนังสือประวัติพุทธสาวก					
6) หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม					
7) หนังสือการ์ตูนธรรมะ					
8) สมุดภาพพระบิณฑบาตพุทธประวัติ					
9) แบบฝึกหัด					
10) ใบงาน					
11) อื่นๆ โปรดระบุ					
2.2 สื่อโสตทัศน์					
1) กราฟการสอนศีลธรรม					
2) แผนที่พุทธประวัติ					
3) แผนภูมิแสดงหลักธรรม					
4) แผนภาพแสดงหลักธรรม					
5) แผนผังพระพุทธศาสนา					
6) ภาพพุทธประวัติ					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
7) ภาพประวัติพุทธสาวก					
8) ภาพชุดประวัติวัดสำคัญของไทย					
9) ของจริง เช่น เครื่องอัฐบริขาร พระพุทธรูป ฯลฯ					
10) ของจำลอง เช่น แบบจำลองสถานที่สำคัญทางศาสนา					
11) หุ่นมือ					
12) อื่นๆ โปรดระบุ					
2.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
1) ภาพยนตร์พุทธประวัติ					
2) ภาพยนตร์ธรรมะ					
3) ภาพยนตร์นิทานชาดก					
4) วิดิทัศน์พุทธประวัติ					
5) วิดิทัศน์พุทธสาวกตัวอย่าง					
6) วิดิทัศน์วิธีการบริการจิตและเจริญปัญญา					
7) วิดิทัศน์การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์					
8) ซีดีเสียงสวดมนต์					
9) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องพุทธประวัติ					
10) สไลด์คอมพิวเตอร์					
11) อื่นๆ โปรดระบุ					
2.4 สื่อเครื่องมือ / อุปกรณ์					
1) คอมพิวเตอร์					
2) เครื่องฉายโปรเจคเตอร์					
3) เครื่องรับโทรทัศน์					
4) อื่นๆ โปรดระบุ					
2.5 สื่อวิธีการ					
1) การสอนแบบสาธิต เช่น การแสดงบทบาท					
2) การสอนแบบวิธีการ เช่น เล่นเกม กรณีตัวอย่าง ข่าวและเหตุการณ์ ฯลฯ					
3) การสอนแบบแก้ปัญหา เช่น การยกปัญหาตัวอย่าง ฯลฯ					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4) การสอนแบบนอกสถานที่ เช่น โครงการค่ายธรรมะ					
5) อื่นๆ โปรดระบุ					

ตอนที่ 4 นักเรียนเห็นว่า คุณภาพของสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้สอนในรายวิชาพระพุทธศาสนามีระดับมากน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1) สื่อสิ่งพิมพ์					
2) สื่อโสตทัศน์					
3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
4) สื่อเครื่องมือ / อุปกรณ์					
5) สื่อวิธีการ					

ตอนที่ 5 นักเรียนเห็นว่า ขั้นตอนการใช้สื่อในการสอนของครูวิชาพระพุทธศาสนามีระดับมากน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4.1 ขั้นตอนก่อนการใช้สื่อในการสอนของครู					
1) ครูมีการจัดเตรียมห้องเรียน ที่นั่งเรียน					
2) ครูมีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ควบคู่กับสื่อการสอน					
3) ครูมีการทดลองอุปกรณ์ที่จะใช้					
4) ครูมีการจัดวางตำแหน่งของสื่อการสอนที่เหมาะสม					
5) ครูมีการเตรียมตัวนักเรียน เช่น มีการแนะนำนักเรียนให้นำสิ่งของมาใช้เป็นสื่อด้วย ฯลฯ					
6) อื่นๆ โปรดระบุ					
4.2 ขั้นตอนการใช้สื่อระหว่างการสอนของครูที่ได้นำสื่อการสอนมาใช้					
1) ครูมีการแนะนำประเภทและวิธีการใช้สื่อที่ครูจะใช้					
2) ครูมีการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในสื่อการสอนก่อนที่จะใช้สื่อ					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3) ครูมีการบอกล่วงหน้าว่าหลังจากใช้สื่อแล้วนักเรียนต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง เช่น มีการทดสอบ หรือการปฏิบัติงาน ฯลฯ					
4) ครูใช้สื่ออย่างคล่องแคล่ว					
5) ครูใช้สื่อเสนอเนื้อหาได้ทั่วถึงและชัดเจน					
6) ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ					
7) อื่นๆ โปรดระบุ					
4.3 ขั้นตอนหลังการใช้สื่อการสอนของครู					
1) ครูสรุปบทเรียนโดยใช้สื่อการสอน					
2) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการสอน					
3) ครูประเมินสื่อที่ใช้ในการสอน					
4) ครูเก็บสื่อการสอนที่ใช้อย่างเป็นระเบียบ					
5) อื่นๆ โปรดระบุ					

ตอนที่ 6 นักเรียนเห็นว่า ประโยชน์การใช้สื่อการสอนของครูในวิชาพระพุทธศาสนามีระดับมากน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1) ช่วยให้นักเรียนจดจำเนื้อหาได้นานยิ่งขึ้น					
2) ช่วยสร้างบรรยากาศในการสอนที่น่าสนใจ สนุกสนาน					
3) ช่วยให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง					
4) ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน					
5) ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น					
6) ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้หลากหลายช่องทาง					
7) อื่นๆ โปรดระบุ					

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	พระสุกิจ มีกุล
วัน เดือน ปีเกิด	30 มิถุนายน 2524
สถานที่เกิด	เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2556
สถานที่ทำงาน	วัดลาดบัวขาว เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และสอนวิชาธรรมศึกษาชั้นตรี

